

בית נאמן

מוצ"ש פרשת נח ז' בחשוון תשפ"א

נושאי השיעור:

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בעקבות המצב, השיעור
מועבר בשידור חי בלבד.

בשעה 21:00

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בנרוץ קול ברמה.
או ב'קול נאמן':
367-367-9-079
או ב'קול בית נאמן':
079-9270505

א. "ברך עלינו". ב. שנים מקרא ואחד תרגום. ג. מי גדול האחים, שם או יפת? ד. משם דבר עושים פועל. ה. "הוא גברא דאשכח כופרא בי מעצרתא" (ב"מ דף כ"ג ע"ב), מה זה כופרא? ו. לדבר בלשון נקיה, וביאור הלימוד לזה. ז. מהיכן יודעים סימני עוף טהור? ח. מדרש פליאה: "שנים שנים באו אל נח - אלו הם הימים שגומרים בהם את ההלל". ט. גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד". י. ביאור דברי רש"י (בראשית ז', כ"ב): "נשמת רוח חיים - נשימה של רוח חיים". יא. אם סך ימי המבול היו 190 או 150. יב. "סוד" ה-360. יג. מדוע מזכירים את נח בראש השנה? יד. מה הם "הרי אררט"? טו. מדוע מנה אותם בכניסתם לתיבה שונה מסדר יציאתם? טז. טעם "מאיילא". יז. אכילת דגים ביד. יח. אם הקשת היא תופעה טבעית. יט. אם מברכים על כל קשת. כ. הרואה קשת אם יספר לחבירו. כא. גאולת העבדים וגאולתנו. כב. שמירת שבת וחזרה בתשובה.

"מורה באצבעותיו"

א. מוצאי שבת פרשת נח. שבעה בחשוון. שבוע טוב ומבורך. לא לשכות, הערב התחלנו לומר ברך עלינו, ובמשך חודש ימים יהיו ספקות - אמרתי או לא אמרתי. **לכן לחזור שש מלים: "רופא חולי עמו ישראל ברך עלינו" מאה ואחת פעם.** זו העצה לזה (ראה מרן ס"ק י"ד ט"ו וש"ת חתם סופר ח"א חאר"ח סי' כ'). מיד אחרי עמידה של ערבית אמרתי את זה. **איך סופרים מאה ואחת פעם? סופרים [עם הגאון] בפרקי האצבעות.** יש לנו שלושה פרקים בכל אצבע, א"כ בארבע אצבעות זה שתיים עשרה. אחר כך תספור פעם אחת ביד שמאל, ביחד זה שלש עשרה. שלש עשרה פעם כפול שבע זה תשעים ואחת, ויאמר עוד עשר להגיע למאה ואחת.

"ברך עלינו" בקיץ

ב. זה אחד המקומות שמנהג אשכנז יותר מקורי ממנהג ספרד. בדרך כלל מנהגי הספרדים יותר מקוריים, כי הם בנויים על ספרי הגאונים, וספרי הגאונים לא תמיד הגיעו לידי האשכנזים, הם הגיעו יותר מאוחר ואם יש מנהג שכבר נתקן, אין מה לעשות אתו¹. אבל הפעם המנהג של האשכנזים יותר נכון. **למה? משום שלשון המשנה בברכות (דף ל"ג ע"א) "ושאלה בברכת השנים", משמעותו אותו נוסח "קיץ וחורף לא ישובותו" (ע"פ בראשית ח' כ"ב), רק שבימי החורף מוסיפים שאלת גשמים.** אמרתי את זה מדעתי, ומצאתי שהטור כבר העיר בזה (סי' ק"ה). אמר המנהג שלנו מוכח מהמשנה. **אם כן למה הספרדים שינו? הפרי חדש (סי' ק"ה ס"א) מצא טעם למנהג הספרדים.** יש גמרא בברכות (דף כ"ט ע"א) שאומרת כל השנה יכול אדם להתפלל הבינו², חוץ מימות הגשמים שהוא צריך לומר שאלה ברכת השנים וחוף ממוצאי שבת שצריך לומר הבדלה בחונן הדעת, לכן לא מתפללים בהם הבינו. והגמרא מקשה מה הבעיה? "נכללה מכלל" - נכלול את "ותן טל ומטר לברכה" בברכת הבינו. עונה הגמרא: "אתי לאִטְרוּדִי" - כשמכניס כמה מלים באמצע, פתאום ייטרד ולא ידע איפה לחזור. והפרי חדש אומר ככה גם בתפלת י"ח, אם נגיד כל השנה כולה כמנהג האשכנזים ברך עלינו, ובחורף נאמר ותן טל ומטר לברכה, אז

עלול האדם להיטרד, לא יודע איפה לחזור. לכן עשו שתי נוסחאות שונות, ברך עלינו בחורף וברכנו בקיץ. והאשכנזים אומרים אותו נוסח, רק שבקיץ אומרים ותן ברכה, ובחורף אומרים ותן טל ומטר לברכה³. ואם אדם שכח ברך עלינו, אמרנו כמה פרטים בשבוע שעבר, ואדם יכול לבדוק אותם בשו"ת בית נאמן (ח"א חאר"ח סי' י"ז), וגם בסידורים שהוצאנו מטעם הישיבה.

אורך ימים ושמו"ת חיים

ג. אנחנו נמצאים בתחילת התורה. **כל אדם ישתדל לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום, חכמים הבטיחו "מאריכים לו ימיו ושנותיו"** (ברכות דף ה' ע"ב). ואנחנו יודעים על רב אחד בחוץ לארץ שחי שמונים ושמונה שנים, זה לא היה מצוי בחוץ לארץ⁴, אבל הוא היה נזהר בדבר הזה, תמיד קרא שנים מקרא ואחד תרגום. ושנה אחת היה עסוק מאד (הוא היה דיין ואב בית דין בגרבא) ולא קרא, בא עברב כפיפור (או יומיים לפני כפיפור) הסתגר בחדר וקרא את כל התורה כולה בבת אחת, שנים מקרא ואחד תרגום. **והוא האריך ימים, ולא רק שהאריך ימים, אלא גם לא היה צריך רופא כל ימי חייו!** אם יש לו איזו הצטננות, אשתו עושה לו כוסות רוח ונגמר הסיפור. "אסף רוח בחפניו" (משלי ל"ד) - כוסות רוח היו מועילים לו. לכן אדם ישתדל בזה. אנחנו נמצאים בתחלת התורה, לקרא בראשית נח ולהמשיך מכאן ולהבא.

חמשה פסוקים שמו"ת בדקה

ד. לא יפתה אותך היצר הרע ויאמר לך זה קשה מאד. זה לא קשה בכלל. **בניסיון כל דקה אתה יכול לקרוא חמישה פסוקים שנים מקרא ואחד תרגום.** זה בדקתי בעצמי, ואחר כך אמרו לי שככה כתב הרב בן ציון אבא שאול ע"ה בספר זכרון הדסה (עמ' ל"ה). אנחנו לא קוראים עם מפרשים וחידושים ופלפולים. מרן היה לו מגיד, והמגיד הזה רוצה שמרן יהיה שלם גם בפסיקת הלכה וגם באגדה, אמר לו (מגיד מישרים ישעיה סי' ס"ו): "הטוב בעיניך שאתה קורא שנים מקרא ואחד תרגום כחותה על הגחלים?" קורא את זה מהר? תקרא את זה לאט לאט, תחפש קושיות

3. יש כאלה בתי כנסת יש להם דפים לזכור מה אומרים, יעלה ויבוא מוריד הטל וכדומה, בקיץ "ותן ברכה", ובחורף "ותן טל ומטר לברכה". פעם בא אחד לרב ה**סטייפלר ע"ה** וביקש ממנו שיתן לו ברכה, אבל הוא היה כבד שמיעה, היה קשה לו לשמוע (והיתה סיבה לדבר). מה הוא עשה? הביא דף אחד משם "ותן בְרוּכָה" ... אמר טוב, ברכה והצלחה. גמרנו. אצלנו אין "ותן ברכה", אלא או "ברכנו" או "ברך עלינו".

4. כאן בארץ ישראל ברוך ה' מגיעים לזה, (רק בגלל הקורונה בעונות הרבים, יש כאלה שהלכו). פעם היו אנשים חיים תשעים כדבר פשוט, מאה שנה ויותר. "למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה'" (דברים י"א כ"א), "ימיכם" עולה מאה ועשרים. ירבו ימיכם בארץ ישראל. אבל בחוץ לארץ כשאדם מגיע לשבעים ושמונה, אומרים יש לו רווח שמונה שנים... שבעים זה התכלית. מי שעבר אותם, השאר זה בקשיש... (בקשיש פירושו ריוח).

יצוב גרפי: תא"ל 050-2798858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
18:08	17:27	16:16
18:05	17:29	16:33
18:03	17:27	16:21
18:06	17:30	16:34

להקדשות והנצחות 052-7130-552

להצלחת נער
הבר מצוה
יוסף מערבי
כהן נ"י

לעילוי נשמת
רבי **מעריבי**
בן שאשיה
ז"ל

לע"נ יוסף
בן בחלה
חדאד ע"ה

להצלחת
מצליח
אזון
ורעייתו

מזל טוב לידים החתן היקר
והנעלה אצור כל חמדה ר' **אלחנן**
חדאד שליט"א, לדגל חתונתו. ה"ר
ששון הקדושה וההצלחה בביתם,
מתוך אושר ועושר וכל טוב. אמן.

ותמצא תשובות, ואם לא תמצא, תחפש במפרשים. (זה מובא בכף החיים סימן רפ"ה סק"ד).
אבא ע"ה פעם ראה את זה, ואמר הלוואי שיקראו, עוד נוסף מפרשים וקושיות ותירוצים!?
לא צריך. העיקר לקרא את זה. בשבת אתה יכול לעיין ברש"י ואתה יכול לחדש משהו,
ואם לא חדשת - לא קרה כלום. אבל התורה מלאה חידושים.

מי גדול האחים, שם או יפת?

ה. ביום ליום [ב'עונג שבת' במדור שמביאים מחידושי רבנו שליט"א] כמעט לא הביאו ממני כלום, רק כמה פתייתים פה ושם, ויש לי המון על פרשת נח. לכן אני אדבר הפעם על פרשת נח. קודם כל כתוב: **"ויולד נח שלושה בנים את שם את חם ואת יפת"** (בראשית י'). כולם חושבים ששם הוא הגדול, כי תמיד התורה מזכירה אותם בסדר כזה: שם חם ויפת. אבל לא, יפת הוא הכי גדול. מניין לנו? בפרשה כתוב **"ולשם יולד גם הוא אבי כל בני עבר אחי יפת הגדול"** (שם י' כ"א). "אחי" בטעם טרחא, "יפת הגדול" מאריך סוף פסוק. **והטרחא והמאריך זה לא סתם שאדם יחליף אותם אחד בשני, זה משנה את כל המשמעות.** אם היה "אחי יפת" במאריך טרחא, ואח"כ "הגדול", פירושו ששם היה אחיו של יפת, ושם הוא הגדול שבאחים. אבל כתוב אחרת. "אחי (טרחא) יפת הגדול". אז מי הגדול? יפת, ואחיו זה שם. יפת הוא הגדול שבאחים.

הראיה לזה

ו. ומי אמר לו לבעל הטעמים ככה? אולי נקרא "אחי יפת" במאריך טרחא, "הגדול", והכוונה ששם הוא הגדול? יש הוכחה ברורה מהפרשה. בפרשה כתוב **"שם בן מאת שנה יולד את ארפכשד שנתיים אחר המבול"** (שם י"א י'). אם כן שם הגיע לגיל מאה רק שנתיים אחרי המבול. והמבול מתי היה? כאשר נח היה בן שש מאות **"ונח בן שש מאות שנה והמבול היה מים על הארץ"** (שם י' ט"ז), וכתוב: **"ויהי נח בן חמש מאות שנה ויולד נח את שם את חם ואת יפת"** (שם ה' ב'). הבנים שלו נולדו כשהיה בגיל חמש מאות. ואם שם נולד כשנח היה בגיל חמש מאות, אז כשהמבול היה ונח היה בן שש מאות שנה, שם כבר אז היה צריך להיות בן מאה. ולמה כתוב "שם בן מאת שנה וגו' שנתיים אחר המבול"? אלא מוכרח ששם הוא היה הקטן שבהם. ואם כן הפסוק שאמר "ויולד נח את שם את חם ואת יפת" התורה הקדימה את שם בגלל שהיה צדיק וחכם מכולם. מזרעו יצא אברהם אבינו, זה מה שחשוב לנו. מה אכפת לנו מ"גומר ומגוג ומדי ויובל ותובל ומשך ותירס" (שם י' ב')? מה אכפת לנו מהם?! אבל השמות שלנו חשובים לנו. שם וארפכשד ובניו ובניו בניו. לכן מוכרחים לומר שיפת הוא הגדול. ואם כן התורה מנתה אותם לא לפי גילם, אלא לפי החכמה שלהם. שם הראשון, אחריו חם (הוא היה האמצעי), ויפת הוא הגדול.

משם דבר עושים פועל

ז. **"וכפרת אותה מבית ומחוץ בכופר"** (שם י"ד י"ד), ובמקום אחר כתוב: **"ותחמרה בחמר ובזפת"** (שמות ב' ג'). הזפת שם זה הכופר שלנו. זה אותו דבר. **רואים מכאן משמש דבר עושים פועל, אם זה כופר - "וכפרת", ואם זה חמר - "ותחמרה"**. והתרגום של זה "כופרא", כופר זה זפת. ובגמרא כתוב גם כן "מזפתים זיפות". אתה לוקח את הפועל מתוך השם של הדבר.

זפת או תמרים

ח. יש מקום מעניין מאד במסכת בבא מציעא (דף כ"ג ע"ב): **"ההוא גברא דאשכח כופרא בי מעצרתא, אתא לקמיה דרב, אמר ליה זיל שקול לנפשו, חזייה דהוה קא מחסם, אמר ליה זיל פלוג ליה לחייה ברי מיניה"**. מה זה אשכח כופרא בי מעצרתא? רש"י אומר כופרא - זפת. מה יעשה בזפת הזה? צריך לזפת את העגלה שלו. הלך לרב (ראש ישיבת סורא) אמר לו: אני צריך להכריז על הזפת הזה או שאני יקח אותו? אמר לו: תקח, כבר נתיאשו ממנו הבעלים. (הגמרא הסבירה אחר כך דקדוה ביה חילפי - גדלו שם עשבים, ונראה שזה מונח הרבה זמן שם והבעלים התייאשו). "חזייה דהוה קא מחסם" - מה זה מחסם? מהסס. אולי אסור לי, אולי זה של משהו. אמר לו רב: לך תחלק לחייה ברי ממנו, הבן שלי שמו חייא⁶, לך תחלק לו מהזפת הזה. מה יעשה חייא בזפת הזה? האיש הזה אולי יש לו איזו

5. פעם היו אומרים שאלה: **איזה תירס לא צמח?** זה "משך ותירס" (בראשית י' ב')... ואיזו **סבתא היתה גבר** יש בפסוק: "וסבתא ורעמה וסבתא, ובני רעמה שבא וודן" (שם ז')... בסדר מה נעשה בסבתאות האלה?! סבתא שהיא גבר ותירס שלא צמח, אם הוא לא צמח, אף אחד לא יאכל אותו...
6. יש לו שני בנים לרב, אחד שמו אייבו ואחד שמו חייא. אייבו לא היה יכול ללמוד, כתוב

מכונית או משהו. אבל גם חייא יש לו מכונית או עגלה?⁷ קשה להבין את זה. יש שם **רבנו חננאל**, אבל נפלה בו טעות. אומר: "פירוש כופרא אצטלע". מה זה אצטלע? נעשה צולע?! בשיטה מקובצת [בדפו"י] אני זוכר כתוב שם **אלטלע**. והמדפיסים ביולנא ראו בכת"י את הלמ"ד קצת כפופה חשבו זה צד". מה זה אלטלע? זו מלה בערבית, **פירושה תמרים שעדיין לא בשלו כל צרכם**, ונקראים כופרי, ובערבית התמרים האלה נקראים טלע. ומצאנו ככה בהרמב"ם בפירוש המשנה (עיין בפיה"מ מהדורת הרב קאפח פ"א דערלה הערה 43). ו'אלטלע' הכוונה התמרים האלה. עכשיו הכל מובן, הוא מצא תמרים, הלך לרב אמר לו צריך להכריז עליהם? אמר לו מותרים לך. ראה אותו שמהסס, אמר לו תן לחייה ברי קצת תמרים. זה הפשט הפשוט. רש"י פירש כופרא מלשון כופר של הפסוק שלנו, אבל יש כופרא בארמית שפירושה תמרים.

נח היה בשמש והמבול ירד

ט. יש חידה: "נח היה בשמש והמבול ירד". מי אמר שהיה בשמש? בשמש ראשי תיבות **בן שש מאות שנה**... "ונח בן שש מאות שנה והמבול היה מים על הארץ" (בראשית ז' ו').

התורה מלמדת לדבר בלשון נקיה

י. הפסוק אומר: **"מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה"** (בראשית ז' ח'), והגמרא בפסחים (דף ג' ע"א) אומרת **"לעולם ידבר אדם בלשון נקיה שהרי עקם הכתוב שמונה אותיות כדי שלא לומר הבהמה הטמאה"**. (ועקם גם יותר אותיות, יש דוגמאות בגמרא שם). ורש"י הוקשה לו, **הרי בתורה כתוב הרבה פעמים "הבהמה הטמאה", ורק כאן כתוב בהמה אשר איננה טהורה? אז הוא אומר, התורה עקמה פעם אחת שילמד אדם לדבר בלשון נקיה.** אבל זה לא מספיק. **אם זה נקרא לשון לא טובה, למה התורה מדברת בו? בכל התורה כולה תגיד בהמה לא טהורה ועוף לא טהור.** לא תגיד "שקץ הם", "טמאים המה לכם" וכדו'⁸.

מדוע התורה כותבת "טמאה" וכיו"ב?

יא. יש רבנו יונה בשערי תשובה (מובא בחק לישראל פרשת וזאת הברכה יום חמישי) שכותב טעם יפה מאד, בזמן נח הבהמה הטמאה לא הייתה טמאה. הרי בשר אז היה אסור לאכול, הותר להם לאכול בשר רק אחרי המבול, נאמר שם: **"כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה"** (בראשית ט' ג'). ולפי זה לפני המבול לא אכלו כלום, ואחרי המבול הכל מותר. לכן אין אפשר לומר הבהמה הטמאה. לאיזה ענין היא טמאה? אלא בהמה הטהורה - טהורה לקרבן, ובהמה אשר איננה טהורה - אינה טהורה לקרבן. ומן העוף אותו דבר, עוף הטהור כשר לקרבן שהקריב נח אחר המבול ואפילו תרגולים, כמ"ש "ומכל העוף הטהור ויעל עולות במזבח" וכדומה, ועוף שאינו טהור כגון הנשר והפרס והעזניה וכו' אינם כשרים לקרבן. אבל אחר שניתנה תורה ונאסרו הטמאים באכילה כתוב טמא מפורש¹⁰.

בפסחים (דף ק"ג ע"א) שרב אמר לו: **"טרחי בך בשמעתא ולא מסתייעא מילתא"**. רב שהעמיד מאות ואלפי תלמידים, בא מארץ ישראל לבבל ויסד ישיבת סורא שנתקיימה שמונה מאות שנה, הבן שלו לא יכול ללמוד. טרח בו, ככה אמר לו: "טרחי בך בשמעתא". ואילו הבן הקטן שמו חייא. והוא ידע ללמוד, ככה מובא בברכות (דף י"ב סוף ע"א), שמואל מדבר עם חייא בנו של רב, ואומר לו: **בר אוריין** (בן תורה) בוא אגיד לך משהו. למה קרא לו בן תורה? כי היה למדן יותר מאחיו.

7. ולמה לא אמר לו אני אקח ממנו? המפרשים שם אומרים שאם רב יאמר אני אקח ממנו, יגידו רב אוהב זפת [לכן הוא התיר לו]. אבל כשאומר לו נתן לבן שלי לא יאמרו שרב היקל לו בשביל שיקח לבן שלו. המשנה ביבמות (דף כ"ה ע"ב) אומרת **חכם שאסר את האשה בנדר על בעלה הרי זה לא ישאנה**, באה אשה ואמרה שעשתה נדר, והחכם מנסה למצוא פתח לנדר ולא מוצא, בסוף אומר לה אין לך ברירה, את צריכה להתגרש. אסור לו לשאת אותה. כי יכול להיות שאמר אין לי פתח בשביל שיקח אותה לאשה. והמשנה אומרת (דף כ"ו ע"א): **"וכולם מותרות לבניהם ולאחיהם"**. אם זה בשביל בנו של החכם מותר, לא יגידו שהוא עשה עוול בשביל הבן שלו. זה מביא הגאון יעב"ץ. ואתו דבר כאן, כשאמר לו לך תחלק לחייה ברי אין בזה חשד.

8. **האדמו"ר מליובאוויטש ע"ה** מעולם לא אמר מוות, אמר הפך החיים. מעולם לא אמר טומאה, אמר היפך הקדושה. מעולם לא קילל שום אדם, רק שני אנשים - היטלר וערפאת, אמר עליהם "מח שמם ויאבד זכרם", ככה היה אומר. אבל על כל בני האדם בעולם לא היה מדבר עליהם רע.

9. מכאן למדו התאילנדים שכל דבר שזו אוכלים אותו - "כל רמש אשר הוא חי" - הוא רמש והוא חי - תאכל לבריאות... ככה הם עושים.

10. א"ה, לשון רבנו יונה שם: "כי בעת ההיא היתה בהמה הטמאה מותרת באכילה לא לא

בית ההוראה כסא רחמים
מזנה אלפוני בכל נושא הלכתי
24 שעות ביממה!
בית ממונות
חינוך ילדים
24
*ניתן לקבל תשובות גם דרך האינטרנט
www.yhr.org.il
בית ההוראה
בנישואים מוזן רה"י
רבני מאיר מאוזן שלישיא
2872 -
אנטיא -
זרפגית -
אהרית -
פרטי -

סימני הטהרה קבלו מנח

יב. ואיך ידע נח את כל הפרטים האלו? נח למד תורה. ככה כתוב: "מכאן שלמד נח תורה" (רש"י ז' ב'). ותוספות אומרים (חולין דף ס"א ע"א ד"ה כל עוף) איך חכמים ידעו את הסימנים של העופות, מי שיש לו אצבע יתרה, וזפק, וקורקבנו נקלף ואינו דורס זה כשר (שם דף נ"ט ע"א)? הרי זה לא כתוב בתורה? ותירצו שקבלו את זה מנח. ונח למה קיבל את זה? לדעת שאם יבוא עוף שהוא לא טהור יאמר לו רגע, אתה נכנס רק שנים. **ושנים לא פירושו שני זוגות, אלא זוג אחד.** ואחרים (הטהורים) "שבעה שבעה" הכוונה שבעה זוגות (פי שבעה), אחר כך לקח מהם קרבן. התוספות בסנהדרין (דף נ"ד ע"ב ד"ה אכל) הוקשה להם על הגמרא שאומרת שאדם הראשון אסור לו לאכול אבר מן החי, וכי אבר מן המת מותר? הרי לא הותר לאכול בשר רק אחרי נח. והם אומרים שבאמת אם הבהמה מתה מאליה אז היה מותר לאדם הראשון לאכול אותה. אבל לשחוט בהמה ולאכול אסור. ואחרי שבא נח התהפך הדבר, בהמה שמתה מאליה זו נבלה, ואילו לשחוט בהמה ולאכול מותר. למה? כי נח הציל את כל סוגי הבהמות בעולם שהכניס אותם לתיבה.

"שנים שנים באו אל נח - אלו הם הימים שגומרים בהם את ההלל"

יג. יש "מדרש הנעלם" שמביא אותו רבי שמשון מאסטרופולי וראיתי אותו בילדותי בספר הגדת מגדל עדר¹¹ בשמו, אומר איתא במדרש הנעלם: **"שנים שנים באו אל נח - אלו הם הימים שגומרים בהם את ההלל"**. מה זה אלו הימים שגומרים בהם את ההלל? נח היה אומר הלל?! הוא מפרש ככה, יש לנו בחוץ לארץ יומים של פסח הראשונים, יומים של שבועות, תשעה ימים של חג הסוכות (כולל שמיני עצרת ושמחת תורה), ושמונה ימים של חנוכה שקוראים בהם הלל גמור. וסימנך: **בבטח** (ככה היה כתוב בסידורים שלנו בחוץ לארץ). ב' ט' ח' - שני ימים של פסח, שני ימים של שבועות, תשעה ימים של סוכות ושמחת תורה, ושמונה ימים של חנוכה. וזה מה שאומר הפסוק: "שנים שנים באו אל נח". **שנים** - של פסח, **שנים** - של שבועות, **באו** - תשעה בגימטריא, וזה תשעה ימים של סוכות (עם שמיני עצרת ושמחת תורה), **אל נח** - אפשר לומר בשני אופנים, או **שאל נח גימטריא חנוכה**, או שנח ראשי תיבות נרות חנוכה.

אין דבר נעלם

יד. פעם שאל אותי הרב אפרים פישל שטיין (מרחוב מתתיהו בבני ברק) איפה זה כתוב במדרש הנעלם? אני קראתי את זה מאה פעמים בהגדה הקטנה הזאת (הייתה חביבה עלי, יש בה כל מיני חידושים יפים, ואני אהבתי חידושים כאלה), אמרת לי זה במדרש הנעלם. אתה לא מכיר מדרש הנעלם? יש בזוהר לפעמים מדרש הנעלם, ולפעמים סתרי תורה, ופעם סתרא דסתרין, ופעם רעיא מהימנא. אבל חיפשתי שם ולא מצאתי כלום, אין שום דבר מזה. חיפשו לי במחשב - אין. מסתבר שהמדרש הנעלם הזה מי שהעלים אותו (מי שכתב אותו) זה רבי שמשון בעצמו... הוא ממציא מדרשים מלבו, ואומר "איתא במדרש הנעלם". כמו מדרש פליאה: **"אין מניחין תפלין אלא בשבת"**, ואחר כך הוא מפרש אותו - "הוא מוטיב לה הוא מפרק לה" (שבת דף קמ"ה ע"א ועוד), **"אלא בשבת"** - [אם הוא ילד קטן אסור לו להניח תפלין אלא] אם הוא בקי בשלשה ספרים, בראשית, ספר שמואל, וספר תהלים. וזה על פי הטור או"ח (סי' ל"ח). אבל אין מדרש כזה בעולם. המדרשים האלה נוצרו באותה תקופה. הרבה מדרשים שהמציאו אותם מלבם בשביל לחדד בהם את השכל.

היתה טהורה לקרבן, על כן נחשב לשון מגונה אם יגנה אדם הדברים אשר הם למאכל אדם. ונראה דס"ל כדברי התוס' שהביא הרב לקמן שאם מתה מעצמה, גם לפני המבול נאכלת. גם הסביר שה"מגונה" הוא לקרוא לדבר מאכל, טמא. אולם לפי הרמב"ם בהלכות מלכים פ"ט שרק נח נצטווה על אבר מן החי ולפני כן לא אכלו בשר כלל, צ"ל כמ"ש הרב גר"ו שלפני המבול לא היה מושג "בהמה טמאה" כלל. **העורך.**

11. וכתוב שם שיש בה מאה וחמשה עשר מפרשים. מי ששומע חושב: מאה וחמשה עשר מפרשים?! כמה גדולה ההגדה הזאת. אבל היא הגדה קטנה קטנה. העובי שלה כמו רבע של חזון עובדיה. אבל יש בה מאה וחמשה עשר מפרשים, איך זה יכול להיות? אלא יש מפרשים שכתבו מלה אחת - מכניסים את זה. יש שם מפרש 'אבן עזרא', והוא כותב **"כי גר יהיה זרעך"** (בראשית ט"ו י"ג) **גר מלשון גרגיר, כמו שאזרח מלשון 'אזרח רענן'** (תהלים ל"ז ל"ה). גר מלשון גרגיר, שהוא בודד.

תשובה גימטריא כסא הכבוד

טו. ויש דבר יפה מאד שהוא כתב והוא נמצא בגמרא. כתוב **"גדולה תשובה שמועת עד כסא הכבוד"** (יומא דף פ"ו ע"א). מה הקשר? אז הוא אמר אם תיקח את האותיות של "כסא הכבוד" ותעשה לו כמו שעושים לרבי נחמן מברסלב: נ-נח-נחמ-נחמן, **כ-כס-כסא-כסא ה-כסא הכ-כסא הכב-כסא הכבו-כסא הכבוד** ותחבר את כולם ביחד יצא לך בגימטריא **תשובה** (713) בדיוק. זה מאמר בגמרא והוא נתן לו פירוש כזה. אבל שאר דברים אין בגמרא והוא המציא אותם. זה היה דור שעושים בו הרבה המצאות. היה להם מזה נחת רוח. אבל אין זה מדרש הנעלם, הנעלם והמעלים הוא בעצמו העלים אותו... אבל הפירוש מאד יפה. לזכור את הרמז הזה "שנים שנים באו אל נח". והיום בארץ ישראל אין לנו "בבטח", יש לנו "אחאח" - יום אחד של פסח (היום הראשון), ויום אחד של שבועות, שמונה ימים של סוכות (כולל שמחת תורה), ושמונה ימים של חנוכה.

"נשמת רוח חיים - נשימה של רוח חיים"

טז. אחר כך יש רש"י נפלא. הרבה חכמים נתקשו בו. "כל אשר נשמת רוח חיים באפיו" (בראשית ז' כ"ב), ורש"י אומר: **"נשמת רוח חיים - נשימה של רוח חיים"**. מה רוצה רש"י? המפרשים לפעמים מחפשים קושיות ממפרש אחד על השני. אבן עזרא אומר איך תאמר "מכל אשר בחרבה מתו"? וכי אלה שבחרבה יש להם נשמה? הרי אשר בחרבה פירושו כל בעלי חיים, ורק לאדם יש נשמה אבל לבעלי חיים אין נשמה. והם אומרים שלרש"י הוקשתה לו הקושיא הזאת, והוא תירץ "נשמת רוח חיים - נשימה של רוח חיים". כלומר "נשמת" הכוונה נשימה, לא נשמה. אבל זה לא נכון. רש"י לא התכוון לזה. אם הוא התכוון לזה היה מציין את סוף הפסוק "מכל אשר בחרבה", והוא לא ציין את זה. ולא זו בלבד, אלא שיש לנו רש"י בתהלים (י"ח ט"ז) ששם כתוב "מגערתך ה' מנשמת רוח אפך". וגם שם רש"י אומר שמנשמת הכוונה נשימה. וכן פירש רש"י בשמואל ב' (כ"ב ט"ז), למה פירש ככה? יפרש כפשוטו - מנשמת רוח אפו, הרי גם אצל הקב"ה אפשר לומר נשמה - "אתה הוא נשמה לכל הנשמות" (ככה כותב בגיבור בכתר מלכות). אלא לא זו קושיית רש"י, הוקשה לו **"נשמת רוח"** זה כפל. יש לנו **"נשמת חיים"** - ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה" (בראשית ב' ז). ויש לנו **"רוח חיים"** - "אשר בו רוח חיים" (שם ז ט"ז). אבל מה זה "כל אשר נשמת רוח חיים באפיו". **למה כתוב תרתי, נשמת רוח? יכתוב או "נשמת חיים" או "רוח חיים"? לכן אמר רש"י נשימה של רוח חיים.** יש רוח חיים, ויש נשימה - "כל אשר נשמת רוח חיים באפיו" - כל מי שהיה נושם מת במבול, אין כבר נשימות. זה הפשט הפשוט ברש"י. **תמיד כשרוצים להבין את רש"י תחפש במקום אחר מה שפירש, או שתשבור את הראש עד שתבין אותו. אבל אל תקח מאבן עזרא ותעביר לרש"י, או מחזקוני ותעביר לרש"י.** לא ככה, לרש"י יש שיטה משלו. נשמת רוח זה כפל. ורש"י מסביר את זה.

איך יש בחמשה חודשים מאה ותשעים יום?!

יז. אחר כך כתוב: **"ויגברו המים על הארץ חמשים ומאת יום"** (ז' כ"ד), המדרש (בראשית רבה פרשה ל"ג פיסקא ז') ורש"י בעקבותיו מבינים שיש ארבעים יום של המבול, ועוד מאה וחמשים יום של תגבורת - ויגברו המים על הארץ". אם כן כבר יש לנו מאה ותשעים יום. ואחר כך כתוב: **"ותנח התיבה בחדש השביעי בשבעה עשר יום לחדש"** (בראשית ה' ד'). איך זה יכול להיות? אם המבול ירד בשבעה עשר יום לחדש השני, עכשיו בשבעה עשר יום לחדש השביעי זה חמשה חדשים, איך יש בהם מאה ותשעים יום?! איך זה יכול להיות?! לכן רש"י נדחק (ע"פ המדרש), ופירש שמה שכתוב בחדש השביעי זה שביעי להפסקה. ויש זמנים שנמנו לירידה (ע"ש בפרש"י בפסוק ה'), תסבוכת גדולה.

ביחד הכל מאה וחמשים יום

יח. הרמב"ן אמר אף על פי שזה המדרש, אבל אלה דברים של "מאי דהוה הוה". כי אין בזה לא הלכה ולא הגדה. ולכן מותר לנו לפרש מה שנראה יותר לפי הפשט. והאריך והגיע למסקנא¹². ומה הפירוש? שארבעים יום והמאה חמישים כלולים

12. והאבן עזרא (בפסוק ג') הגיע אליה בנקודה אחת, ופירש בפשיטות כמו שפירש הרמב"ן. **האבן עזרא לא ראה את המדרש, לא תמיד היו לו את המדרשים והתלמוד.** ולפעמים הוא כותב דבר בשם רב סעדיה גאון ודוחה אותו, ואלו דברי הגמרא. אלא שהוא לא ראה את כל התלמוד. ואפילו תנ"ך שלם לא היה בידו, ולכן הרבה פעמים מציין פסוקים, שלא נמצאים בתנ"ך. ופעם אמר על הפסוק "כברת ארץ לבוא אפרתה" (בראשית מ"ח ז'), ש"כברת

לפרטים והזמנות:
053-6652663

כל תשמישי הקדושה במקום אחד
ספרי תורה • תפילין • מזוזות • מגילות ועוד

מוגה ע"י מגיהים מוסמכים משיבת כסא רחמים

שנה בראשון באחד לחודש חרבו המים מעל הארץ, ויסר נח את מכסה התיבה, וירא והנה חרבו פני האדמה" (ה' י"ג). **מה זה "בראשון באחד לחודש" לדעת רבי אליעזר? זה ראש השנה. לכן מזכירים "וגם את נח באהבה זכרת, ותפקדהו בדבר ישועה ורחמים בהביאך את מי המבול."**

מה הם "הרי אררט"?

כב. כתוב: "ותנח התיבה בחדש השביעי בשבעה עשר יום לחודש, על הרי אררט" (בראשית ח' ד). מה זה "הרי אררט"? **התרגום מתרגם "על טורי קרדו"**. ובג'ר'ב מתרגמים "גבאל לקרודא" מה זה לקרודא? "קופים". ואיך הגיעו לקופים? וכי יש הרים מיוחדים לקופים שהם גרים שם? אלא מצאו "קרדו", ו"קרד" בערבית זה קוף, וזה דומה זה לזה, חיברו אותם ביחד. אבל זה לא ככה, 'קרדו' זה 'קורדיסטאן'. יש שם הרים גבוהים, ואומרים ששם נשארו שרידים של התיבה. כתבו את זה כמה פעמים, זה מודה וזה מכחיש. אבל היום זה דבר ברור בכל מדינות העולם שהסיפור של המבול הוא אמת לאמתה. רק שאצל כמה אומות עתיקות קוראים לנח "גלגמיש"... (אולי בשפה שלהם אדם שהוא נוח לבריות נקרא "גלגמיש", מאיפה אנתנו יודעים!?) **כותב הרב זמיר כהן שיהיה בריא, שמאיתם וחמש עשרה דתות עתיקות כולם מזכירים את המבול.** אומרים שפעם הייתה קסטטרופה בכדור הארץ. ובהתחלה לא היה כמו היום, אלא היבשה היתה לבד, והים היה לבד, ואחר כך היה חרבן שלם, הכל התפרק והיבשה נקטעה. וכשמציירים בגאוגרפיה את איטליה היא נראית כמו רגל¹⁴ כאילו נקטעה. ובמקום אחר יש תשלום בדיוק שמשלים את היבשה מכאן ומכאן. אתה רואה שהיבשות האלה היו מחוברות ונפרדו. לכן "הרי אררט" זה הרי קורדיסטאן, ויש שם סימנים של תיבה. ויש כאלה שאומרים שהתיבה קיימת עד היום, אבל הכל מכוסה בשלג, ואולי זה יתברר בעוד כמה שנים.

גם למיקום המילה יש משמעות

כג. אחר כך כתוב: "צא מן התיבה אתה ואשתך ובניך ונשי בניך אתך" (ח' ט"ז). ואילו לפני זה בתחילת הפרשה כתוב: "הקיימות את בריתי אתך ובאת אל התיבה אתה ובניך ואשתך ונשי בניך אתך" (ש' ו' י"ח). העולם חושבים מאי נפקא מינה? אבל לא, יש הבדל. כי כשהם נכנסו לתיבה ה' ציוה אותם "אתה ובניך" לבד, "ואשתך ונשי בניך" לבד. גברים לבד ונשים לבד, נאסרו במגע¹⁵. אבל אחר כך כשיצאו מן התיבה נאמר:

יותר טוב!! הרי יש עוונות בלי סוף רח"ל. והעוונות האלה מביאים לנו את הקורונה וצרות צרורות. מה נוכל לעשות?! ניסו את כל הדרכים שבעולם, ותרופה לא מצאנו.

יש אומרים שלא מספיק לכסות את הפה עם המסכה, אלא צריך לכסות עד למעלה מהאף. ואולי לא כולם היו נזהרים בזה. צריכים להזהר. כל אדם שהוא לא נזהר שיידע שאחר כך עושים חשבון שמנין הנפטרים בבני ברק 6 מתוך עשרת אלפים (בחדש או בשבוע לא יודע), ואילו בשאר הערים "בשאר מדינות המלך" רק 2.3 מתוך עשרת אלפים, **זאת אומרת אנחנו פי שש! זה חילול ה', ונשמרתם מאד לנפשותיכם" (דברים ד' ט"ז).** למה אתם עושים ככה? להפך. אנחנו צריכים להישמר יותר מהחילונים, חילוני לא אכפת לו כל כך מהחיים שלו, אבל אנחנו צריכים לשמור על הבריאות והחיים שלנו. לא לעשות כדבר הזה.

14. אני זוכר שפעם המורה לערבית אמר לנו שאיטליה נראית כמו רגל, עשה לנו רגל, לא יודע אם עשה לה גם נעלים... "מפרסת פרסה ושוסעת ססע פרסות" (ויקרא י"א ג)...

15. אם היו חיים יחד ומביאים ילדים איך התיבה תכיל אותם? והיום שואלים איך התיבה הכילה את כל החיות, ותירצו שיש הרבה חיות שהם אותו מין של חיה אחת. זה משפחת אריות וזה משפחת הלביאים, כל מיני משפחות. ועיקרי המשפחות נשארו. והחידוש הוא שהחיות הגדולות ביותר נכחדו. ויש עד היום "ממותה" "מסטודון" כל מיני שמות כאלה שהם משוננים מאד. ואיפה הם היו? יש כאלה שטענו שהם מדורות שלפני מיליוני שנים. אבל זה לא נכון, אלא אלה חיות שהיו לפני המבול. ודוקא החיות הקטנות, כמו היתושים והפשפשים והחתולים והכלבים והציפורים נשארו, ואילו הגאותנים האלה נכחדו... הקב"ה עושה דברים נגד השכל שלנו. וכי רק הדבר הזה?! הרי אבא של כל עם ישראל - יצחק,

ביחד. המבול ירד ארבעים יום, ואחר כך עוד מאה ועשרה ימים המים היו מתגברים ומתגברים, **וביחד הכל מאה וחמשים יום.** וזה מתוך את כל הקושיות. איך? המבול ירד בשבעה עשר בחודש השני, ונגמר [הירידה והתגברות המים] כעבור מאה וחמשים יום, שזה חמשה חודשים בדיוק (כי כל חודש 30 יום). ולכן: "ותנח התיבה בחדש השביעי בשבעה עשר יום לחודש", כי מהחודש השני עד החודש השביעי זה חמשה חודשים.

מספר 360

ט. ולמדנו עוד דבר נפלא מאד. יש מי שכתב שהקדמונים היו חושבים ששנת החמה יש בה **360 יום, ובכל חודש יש שלשים יום.** ובתורה מוכח ככה, כי בימי נח חמשה חודשים היו בדיוק מאה וחמשים יום, וכל חודש שלשים יום. **וזה מסביר לנו מדוע חילקו את העיגול ל-360, יש אומרים שהטעם הוא משום שזה מספר שמתחלק להרבה אופנים. אבל לפי האמור, הטעם הוא פשוט ביותר, כי חשבו שבשנה יש 360 יום.** ואיך אחר כך הגדילו אותה? כי ראו שהנילוס במצרים עולה על פי החמה, וכל שנה עולה בחודש תמוז בתוספת כמה ימים, ואם בשנה הזאת עלה למשל בא' תמוז, בשנה אחר כך עלה בה' בתמוז, ושנה אחר כך ב' בתמוז, ובשנה אחר כך בט"ו בתמוז, אמרו מה זה, מה קרה לו?! הבינו שהשנה יש בה יותר ימים מ-360, ולכן הוסיפו חמשה ימים לשנה. אבל המעלות של העיגול נשארו ככה. ולמה? כי זה מספר שסובל הרבה חלוקות כמו שכתב הרמב"ם. אבל זה לא הטעם העיקרי, אלא כמו שאמרנו, שחשבו שהשנה היא 360 יום בדיוק.

שיטת הזוהר הקדוש

כ. ומה שפירשו הרמב"ן והאבן עזרא שהמאה וחמשים כולל את הארבעים יום של ירידת המבול, זה לא רק הם בלבד כתבו ככה, אלא ככה כתוב גם בתרגום יהונתן בן עוזיאל (כאן), **וכתוב ככה גם בזוהר** (תיקוני זוהר תיקון כ"א דף נ"ד ע"א). בסוכות אנחנו קוראים בספר "חמד אלקים" שמביא כל לילה ולילה קטע מהזוהר. וביום שבעה עשר בתשרי בחול המועד סוכות, מביא את הזוהר על הפסוק: "ותנח התיבה בחודש השביעי בשבעה עשר יום לחודש", **ויוצא מדברי הזוהר שמפרש שהחודש השביעי היה בתשרי.** ולמה? כי יש מחלוקת בגמרא (ר"ה דף י"ע"ב) מתי נברא העולם, אם בניסן או בתשרי, למאן דאמר בניסן, המבול ירד בשבעה עשר באייר, והחדש השביעי זה תשרי. וזה דעת הזוהר.

מדוע מזכירים את נח בראש השנה?

כא. ולדעת רבי אליעזר שבתשרי נברא העולם החדש השביעי זה ניסן. והגמרא אומרת (ר"ה דף כ"ז ע"א) **"כמאן מצלינן האידינא בראש השנה" זה היום תחילת מעשיך,** **כמאן? כרבי אליעזר.** אנחנו אומרים בראש השנה: "זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון", אם אנחנו אומרים שבניסן נברא העולם, איך בראש השנה בחודש תשרי אנחנו אומרים "תחלת מעשיך"? אלא מוכרח שתפסו מסדרי התפלה כדעת רבי אליעזר שבתשרי נברא העולם. ומזה למדתי דבר נפלא. **אומרים במוסף של ראש השנה: "וגם את נח באהבה זכרת ותפקדהו בדבר ישועה ורחמים בהביאך את מי המבול"**¹⁶, ולמה מזכירים בראש השנה את נח? כי כתוב: "ויהי באחת ושש מאות

ארץ" זה מקום יחיד בתנ"ך, וזה לא נכון, יש עוד בנעמן: "ויאמר לו לך לשלום וילך מאיתו כברת ארץ" (מ"ב ה"ט). ופעם כתב על הפסוק: "וימח את כל היקום אשר על פני האדמה" (בראשית ז' כ"ג) שמילת "יקום" יחידה בתורה. ובאמת היא לא יחידה, יש עוד בפרשת עקב: "כל היקום אשר ברגליהם" (דברים י"א ו). אלא שלפעמים פסוקים נעלמים ממנו, כי לא היה לו ספרי עזר כמו שיש לנו היום. ואפילו כשיש ספרי עזר לפעמים אותו פסוק לא עולה בזכרון. אז הוא כתב ככה. וגם כאן האבן עזרא לא ראה את המדרש.

13. [יש סידורים שנוסף כאן משפט:] "לשחת כל בשר מפני רוע מעלליהם". אבל מדלגים את זה ולא אומרים אותו, כדי שלא יהיה קטרוג. וכי אתם צדיקים יותר?! מה יש לכם היום

בְּתֵיל תְּכַלֵּת, מצוות ציצית בשלמות!

הנה צרבי שריה דבליצקי וצ"ל גם אני הולך בט"ק במורקס. בברכה והצלחה ש. דבליצקי

הגאון רבי יצחק שלמה זילברמן וצ"ל

...ולעצם הענין, אני עיינית בעניין התכלת יותר משנה... ואני משוכנע בזה בודאות גמורה שהדבר יצא מגדר ספק... והלואי ואחרים ג"כ היו משקיעים בזה עיון כל הצורך. בכבוד רב יצחק שלמה זילברמן

עוד אין לך תכלת? הקבל עוד היום וקבל סמסוד!
קו הגבול - קו אידיש ושלום

0799-1000-65

זכרתם ראית - זכרתם - ששית

מרכז הכשרה תורני העולמי

<p>קורס שחיטה</p> <p>יום ד' בני ברק</p>	<p>קורס "ידן ידן" (דיינות)</p> <p>יום ב' בני ברק</p>	<p>קורס "יורה יורה" (רבנות)</p> <p>יום ה' ב"ב ים-8</p>
--	---	---

מחירים מוזלים עקב הקורונה

1700-72-1313

עתידיים מרכז הכשרה תורני

זמן כשר עם שג' במקרה

זוהי מה שהפסוק אומר: "את קשתי נתתי בענן, והיה בענני ענן על הארץ ונראתה הקשת בענן", כי בענן הדק רואים בו את הקשת, ואילו בעב הענן שהוא עבה, לא רואים בו את הקשת. ככה הפסוקים מפורשים.

בי"ד כל אדם

כן. יש דבר בבן איש חי שאף אחד לא גילה מה הוא מדבר. הוא אומר: "ולפי דברי הגאון מהר"י ז"ל בי"ד, דיש תרי גוונות קשת, א"כ צריך לברך בלא שם ומלכות, דאין אתנו יודע. מיהו אין דבריו הנזכרים בדרך דרש כדאי לעקור מנהג ישראל לברך בשם ומלכות" (ש"א פרשת עקב אות י"ז). אבל מי זה מהר"י בי"ד? כשהדפיסו בן איש חי כתבו "מהר"י בית דוד", מי זה מהר"י בכלל? ויש שכתבו ביורה דעה, עוד יותר טוב... יורה דעה מדבר על הקשת?! אבל הפירוש לא ככה. פעם בילדותי קראתי בספר יערות דבש של רבי יהונתן אייבשיץ²⁰, ושם הוא מביא את הקושיא הזאת של הרמב"ן, ותיירך שיש שתי קשתות, יש קשת שהיא טבעית ויש קשת שהיא לא טבעית (ח"א דרוש י"ב). והבן איש חי מתכוון אליו ואומר: "ודברי הגאון מהר"י בי"ד" - מהר"ר יהונתן ביערות דבש²¹. ואומר הבן איש חי שלפי דברי רבי יונתן, אי אפשר לברך על הקשת, כי מי אמר לך אם זו הקשת הטבעית או השמימית?! איך נדע?! אבל אין דבריו האמורים בדרך דרש יכולים לעקור מנהג ישראל, כי כל העולם כשרואים קשת מברכים.

20. והספר הזה, מי שיש לו חום רגיל (לא יודע אם גם חום של הקורונה...) ישתקע בספר הזה, ישכב ויקרא ולא ירגיש כלום. לא חום ולא צימאון ולא שום דבר. שלוש שעות רצופות אתה קורא וקורא וקורא. שפע של ידע, של חכמות, של הסברים, של הברקות. אי אפשר לתאר אותו. הגאון יעב"ץ היה מתנגד חריף ביותר לרבי יהונתן, אבל הוא כתב בספריו שרבי יהונתן היה דורש במשך שש שעות רצופות! ולא שמענו על דבר כזה בעולם לדרוש שש שעות רצופות בלי להתעייף. ויש לו מה להגיד תמיד. ודורו היה דור דעה. לא דור של עמי הארץ שאתה יכול לספר להם סיפורים... שכל אחד יודע את זה. אלא הכל דברי חכמה.

21. ואני גיליתי את זה, ואחר כך באו כולם וגנבו ממני. ולא די שהם גונבים ממני, אלא שהם אומרים אסור לכם לקחת את הדברים שלנו, אנחנו טרחנו עליהם. באמת, אתם טרחתם... שאלו אותי: האם אפשר להדפיס את המאמר שלך על שיר היחוד להאר"י? והסכמת. והם כתבו: הרב מאיר מאזוז שליט"א ביקש מאתנו להדפיס מאמר שלו. אני לא בקשתי מהם להדפיס שום דבר. הרי כבר הדפסתי את זה באור תורה (ניסן תשל"ו סימון קכ"ה), א"כ למה שאבקש מהם. בשביל מה לבקש מהם?! הישר נהיה עקום והעקום נהיה ישר. "נעו מעגלותיהם לא ידעו" (ע"פ משלי ה' י). אבל יום אחד יקבלו שכרם מהשמים.

"אתה ואשתך ובניך ונשי בניך אתך". ומכאן אנחנו לומדים ב'מי שבירך' שעושים בליל כיפור מברכים: "הם ובניהם ונשיהם וכל אשר להם". ואילו במוצאי כיפור אומרים: "הם ונשיהם ובניהם וכל אשר להם".

נטויה זו "המאיילא"

כן. יש עוד מלה שהרבה לא מבינים אותה. "ויצא נח" (ח' י"ח). המלה "ויצא" בטעם טרחא, ומאידך יש מקף. זה טרחא או מקף? זה תרתי דסתרון. אם זה טרחא זה טעם מפסיק, ואם כן איך יתכן שיש מקף שמחבר?! לא יכול להיות דבר כזה. אלא זה לא טרחא, זה נקרא "מאיילא". וזה טעם מיוחד ונדיר מאד, ומופיע בתורה נביאים וכתובים. למשל: "לא יטמא בעל בעמיו להחלו" (ויקרא כ"א ד'), על הה"א יש טרחא, וכי זו מלה נפרדת? זה הכל מלה אחת - להחלו. מה הטרחא הזאת?! אלא היא נקראת מאיילא. ופירושה בערבית - נטויה, היא כמו געיא או מאריך, אבל לא טרחא בכלל¹⁶. ויש לנו עוד דוגמא בפרשת פנחס: "בשבועותיכם" (במדבר כ"ח כ"ו) - "בשבועות" - טרחא, "תיכם" - אתנח. טרחא ואתנח במלה אחת?! אלא זה מאיילא. ויש עוד ביחזקאל (ז' כ"ה): קפדה-בא. וברות (א' י'): "ותאמרנה-לה כי איתך נשוב לעמך". "ותאמרנה" טרחא, ויש אחריה מקף. איך זה מסתדר? אלא זה גם כן מאיילא. והסימן הוא כך, שאם אתה רואה טרחא ומקף ביחד, או טרחא ואתנח במלה אחת, זה מוכח שהטרחא הוא לא מפסיק, אלא כשיש אתנח או סוף פסוק מחברים את זה. כמו "ויצא נח" - מאיילא ואתנח. "להחלו" - מאיילא וסוף פסוק. "בשבועותיכם" - מאיילא ואתנח. "קפדה-בא" מאיילא ואתנח. וכן "ותאמרנה לה" - מאיילא ואתנח.

דג ביד מן התורה מניין?

כן. יש עוד רמז יפה ששמעתי בילדותי. כתוב: "ובכל דגי הים בידכם ניתנו" (בראשית ט' ב'). מכאן לומדים שכדאי לאכול תמיד בכף ומזלג חוץ מדגים. כי אם תאכל בכף ומזלג יתכן שיש שם הרבה עצמות וקוצים, ונכנסים לך בגרון¹⁷. אם יש קוף אחד גמרנו, מי יכול לאכול קוף?! לכן "ובכל דגי הים בידכם ניתנו" - תאכל בידים ותרגיש, אם יש איזה קוף תוריד אותו.

האם הקשת היא תופעה טבעית?

כן. יש עוד פסוק: "את קשתי נתתי בענן" (בראשית ט' ג'). וחכמי יון שאלו, איך התורה אומרת שזה הגיע בשביל משהו, הרי אפשר לראות את הקשת הזאת גם בכוס מים, אם תניח כוס מים ממול השמש תראה את שבעת צבעי הקשת. ויש כאלה שאמרו שדברי חכמי יון שקר, כי זה מראה על העוונות. אבל מה נגיד? שהכוס עשתה גם כן עבירה?!... אבל הרמב"ן היה ישר ואמתי, צדיק יסוד עולם, וכתב: "ואנחנו על כרחנו נאמין לדברי היונים שְמֵלֶהֶט השמש באויר הלח יהיה הקשת בתולדה" (מה זה בתולדה? - בטבע). וא"כ למה הפסוק אומר "והייתה לאות ברית"? מתרץ הרמב"ן שהפסוק לא אמר את קשתי "אתך" בענן, אלא את קשתי "נתתי" בענן - מזמן נתתי. ומכאן ולהבא תהיה לאות ברית. ואיך מובן הדבר הזה? לפני כן היתה סתם קשת, ועכשיו תהיה לאות ברית?! אולי גם עכשיו זה היינו הר? המלבי"ם הסביר יפה מאד. יש מדרש (בראשית רבה פרשה ל"ד פ"סקא א') שלפני המבול הגשם היה יורד פעם אחת לארבעים שנה, היו מלאים שפע של נהרות ומעיינות¹⁸. אבל אחרי המבול כל שנה צריכים גשם ומתפללים שיריד¹⁹. ולפני המבול שהגשם היה יורד פעם בארבעים שנה היו עננים חזקים מאד - עבים, ומיילא כאשר יש עב כבר לא רואים את הקשת, והיא נראית דוקא כשיש עננים דקים.

נולד לאביו בגיל מאה. אפשר להבין את זה?!

16. פעם ראשונה ששאל אותי הרב מונק ז"ל מה זה "מאיילא"? מאיפה באה המלה הזאת? לא ידעתי. שלחתי לרבי מאיר מידן ז"ל (אחד העורכים של תנ"ך קורן) וענה לי ש"מאיילא" זו מילה ערבית, ופירושה "נטויה". ואחר כך ראיתי את ההסבר הזה בספר לחם הביכורים (עמ' ש"ט בנ"ד מ' מהדורת אורות הנאמן), מיילא פירושה "נטויה".
17. בילדותי הייתי שונא דגים, ואם היו שמים לי דג הייתי מקיא אחר כך...
18. עד שאמרו חכמים בסנהדרין (דף ק"ח ע"א) שדור המבול היו מתגאים, ואומרים בשביל טיפת גשם שהוא מביא לנו הוא מתגאה עלינו? אנחנו לא צריכים את הגשם שלו. יש לנו מעיינות. חצופים רשעים ארורים, ומי הביא לכם את המעיינות?! לא הוא הביא לכם?!
19. ואם שלשה-ארבעה חודשים לא יורד גשם, באים חקלאים אפילו מישובים חילוניים גמורים, ומסתכלים לשמים ומבקשים "הבה לנו גשם ולמה נמות נגדך" (ע"פ בראשית מ"ז ט"ו). אנחנו כולנו צריכים חסדי שמים. הייתה טפשה אחת שאמרה לראש הממשלה, אנחנו מחכים שהמדע ימצא תרופה לקורונה, אמר לה: גם המדע ימצא תרופה לקורונה בעזרת ה'. כי אם אין עזרת ה' אין כלום. הנה שנה שלמה כל העולם כולו - מליארדים של בני אדם, אינם מוצאים ידיהם ורגליהם, לא יודעים מה לעשות. והכל בגלל ג'וק קטן כזה שבקושי רואים אותו רק במיקרוסקופ מיוחד, ואתה רואה איך הוא "מתלבש" על בני אדם, ורחמנא ליצלן מה שהוא עושה. לכן אדם צריך להשפיל ראש.

בשורת משימה לשיעור

בקרב ממש עומד להופיע ברוב פאר והדר הספר

החשוב שרבים ציפו לו

תורתו ומשנתו של הגאון המופלא מורנו ורבנו

רבי משה לוי זצוק"ל

בהלכות שביעית

מתוך שיעורים שמסר ורשימות של שומעי לקחו

והכל ערוך ומסודר בסגנון צח ובהיר ומובן לכל

(ע"י הרב אליצור בן מאיר מבוגרי הישיבה)

חלק מנושאי השיעורים הם:

המלאכות האסורות והמותרות בשביעית	קדושת פירות שביעית	אוצר בית דין	היתר מכירה ועוד.	פרובול
----------------------------------	--------------------	--------------	------------------	--------

ניתן להקדיש ברכה בספר להצלחה,

לרפואה, למנוחה וכדומה

עד ר"ח טבת הבעל"ט.

כל הזרזי נשכר!

לפרטים: 0527687593 | 0556732331 המו"ל

אור עיצוב גרפי 0527130554

הרואה קשת אם יספר לחבירו

כח. ויש שאלה האם אדם יכול לספר לחברו בוא תראה שיש קשת היום, "ללמד בני יהודה קשת" (שמואל ב' א', י"ח). החיי אדם כותב שיש ספר אחד, והוא לא זוכר את השם שלו, שאמר שאסור לספר שיש קשת, כי זה מראה שהעולם מלא בעוונות, ולכן ה' עשה קשת²². מי הרשה לך להוציא שם רע? "מוציא דיבה הוא כסיל" (משלי י' י"ח). זה דברי החיי אדם. אבל רבי כלפון ע"ה כתב (ברית כהונה מערכת הקו"ף אות ג') שאדרבא זה לא מוציא דיבה, כי בכך אתה מעורר אותו בתשובה, שנראה את רחמי ה' על העולם שבשעה שרוצה להביא מבול הוא חס עלינו - ונראתה הקשת בענן. וזכרת את בריתי וגו' ולא יהיה עוד המים למבול לשחת כל בשר" (בראשית ט' י"ד-ט"ו). אדרבא זה דבר טוב. והרב עובדיה ע"ה מסכים לדעת רבי כלפון ע"ה בדבר הזה (חזו"ע ברכות עמ' תע"ב). ואפילו שהמשנה ברורה (סי' רכ"ט סק"א) הביא את דברי החיי אדם, אנחנו לא נוהגים ככה, זה דבר נדיר, ואומרים תסתכל יש כאן קשת. תגיד לו בוא תעשה קשת בכוס?! מה נעשה?! אלא כשרואים את הקשת בשמים אומרים: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם זוכר הברית ונאמן בבריתו וקיים במאמרו".

"ועבד חפשי מאדוניו"

כט. ואחר כך נח קעס כל כך על חם ועל בנו נענען (כי אומרים שכנען ראה ואמר לאביו חם וכו'. עיין מדרש רבה פל"ו פ"ז), ואמר: "ארור נענען עבד עבדים יהיה לאחיו" (בראשית ט' כ"ה). ורבי שאול כהן ע"ה היה הולך בדרך בשוק בג'רבא לפני מאתיים שנה, ושמע קול מכריז: "מכאן ולהבא אין יותר עבדים, בני אדם כולם חופשיים ואף אחד לא יכול להשתעבד בחבירו לעבד"²³. כל בני האדם אותו דבר²⁴, אמרו "כולנו בני איש נחנו" (בראשית מ"ב י"א). א"כ מה אנחנו משתעבדים אחד בשני?! ורבי שאול שמע את זה והתחיל לבכות. הלך לביתו בוכה ובוכה. באו חכמי הדור והפרנסים של הקהילה ולא הבינו למה הוא בוכה. ושאלו אותו וכי יש לך עבדים שאתה חייב לשחרר אותם?! הרי אין לך כלום. בקושי יש לו את החדר שלו שלומד בו... אמר להם: תראו רבותי,

22. בגמרא (כתובות דף ע"ז ע"ב) כתוב כי רבי שמעון בר יוחאי שאל את רבי יהושע בן לוי: האם נראתה הקשת בימך? וענה לו שנראתה. אמר לו רבי שמעון: אם כך אתה לא ראוי לכבוד זה שעושים לך. ובזוהר איתא "לית את כדאי למחזי סבר אפאי". אבל למעשה הגמרא אומרת שהוא באמת לא ראה קשת, רק מחמת ענוה אמר שראה.
23. והייתי מתפלא על זה, כי בדרך כלל אומרים שזו תקנה שחקק אברהם לינקולן, והוא חי אחרי שנפטר רבי שאול. אבל אחר כך ראיתי שכבר במדינות אחרות באירופה התחילו בשחרור העבדים.
24. לא כמו שאמרו הנאצים ימ"ש שיש גזעים שונים. אין גזעים שונים, כולם גזע אחד. השחורים והלבנים והארוכים והקצרים והשונים והרזים, כולם מידי של הקב"ה. ככה כתוב בתורה, היה אדם הראשון וכולם באו ממנו.

השחורים האלה בני חם, קילל אותם נח לפני 4,000 שנה ועכשיו יצאו לחירות. ואנחנו בני הגברת - בני שרה אמנו ואברהם אבינו, אנחנו בגלות 2,000 שנה ונודדים מעיר לעיר, ממקום למקום וממדינה למדינה ועדיין לא נגאלנו. בכה ובכה הרבה, עד שנרדם מהכבי שלו. אז ציוו על הרבנית שתשגיח עליו. זה תלמיד חכם גדול מאד, זה הרב שלנו שהוא צדיק יסוד עולם²⁵, תשימי לב עליו. וראתה פתאום שבאמצע השינה הוא מחייך. אמרה כנראה שמע בשורה טובה בחלום. כשהתעורר אמרה לו: "מורנו ורבנו על מה היית מחייך?" אמר לה: בשרו לי בחלום שהגיע זמן גאולתם של ישראל. גם הם ייגאלו! אמרה לו: אתה תראה את הגאולה? אמר לה: אני לא. אמרה לו: והבן שלך (היה לו בן יחיד ששמו משה) יראה? אמר לה: גם לא. הנכדים יראו? אמר לה: נכדים גם לא. בני הנכדים? אמר לה: יכול להיות שיראו. זה מה שאמר לה. והוא נפטר בה' באייר התר"ח. ואחרי מאה שנה בדיוק, היה תקומת מדינת ישראל. למרות שיש חושך בעוונות הרבים, ועושים לנו כל מיני חוקים נגד התורה ונגד השבת.

כל המקלקלים יחזרו בתשובה

ל. מישהו זוכר כמה דברנו לפני שנה על השבת. השמענו את דברי מנחם בגין ואחרים. אבל הם עושים להכעיס, עובדים בשבת. ויש שם יהודים מסכנים, שרוצים לעשות קידוש של שבת, ועושים קידוש שם באמצע העבודה: "יום השישי ויכולו השמים והארץ" - אבל העבודה שלנו עוד לא כלתה... עובדים ועובדים ועובדים. עד שבא הקב"ה ואמר ככה אתם עושים? נביא לכם קורונה, ולא תהיה לכם עבודה לא בחול ולא בשבת... האוטובוסים סגורים, הכל סגור. מי שבא צריך ללבוש מסכה כדי שיהיה דומה לאיזה שד או פיל אחד - "זיפח באפיו נשמת חיים" (בראשית ב' ז) מה נעשה?! לכן אדם צריך לדעת שאם היינו צדיקים, היינו נגאלים כבר בשנת התש"ח. ככה אמר הרב הגאון רבי יצחק זאב סולוביצ'יק - הגר"ז מבריסק, אמר: "המדינה הזאת הייתה חיוך מהקב"ה, אלא שבאו אנשים רעים וקלקלו" (עיין בס' בין ששת לעשור עמ' קמ"ה). בעזרת ה' כל המקלקלים האלה יחזרו בתשובה. במקום קלקלה יביאו לנו כלכלה. תהיה לנו כלכלה טובה, ויהיה הרבה כסף ושפע ואושר ובריאות ואהבת אחים. שיפסיקו את השנאה הארוורה הזאת. כל אחד רוצה לבלע את השני, כל אחד מתהפך, "לא נתת לי מקום מכובד, אני אראה לך!". כל אחד אוכל ואוכל ואוכל, "ואבד העושר והואו בענין רע" (קהלת ה' י"ג). כאשר בני אדם הולכים בדרך טובה, הקב"ה יזכה אותנו ויחיה אותנו, ויקרבנו לימות המשיח ולבניין בית המקדש ולחיי העולם הבא. וכן יהי רצון ונאמר אמן.

25. לא לקח פרוטה על כל מה ששירת את הקהל שלו 24 שנים. רק בסוף ימיו כאשר המסחר שלו התדרדר, הוא ביקש משהו, ולא רצו לתת לו. רשעים היו אותם האנשים. עד שחכמי תונס כתבו להם: "תמכרו את בית הכנסת "אלגריבא" ותתנו לו משכורת", אתם לא מתביישים?! תלמידי חכם ימות ברעב?! שמעו ככה אמרו: "טוב, צריך לתת לו". להכמי תונס צריך לצייט...

הספר מרן שליט"א באזכרת השבעה למו"ר הגאון המופלא רבי משה לוי זצ"ל (חשוון תשס"א).

עד ארבע בבוקר בספר ברכת ה'

לא.²⁶ ברשות כבוד מרן הרב הראשי לירושלים ראש אבות בתי הדין, הרב שלום משאש שיחיה, בבריאיות איתנה ונהורא מעליא, עד מאה ועשרים שנה. כל שנה הרב מכבד אותנו בכותל ביום ההילולא של אבא מארי זצ"ל, ותמיד אנחנו מאחלים לו שפעם יבקר בישיבה,

26. מרן ראש הישיבה שילב"ח א"נשא דברי הספד באזכרת השבעה באורך, ובהגיע מרן הגר"ע יוסף זצ"ל נשא שוב דברי הספד קצרים בנוכחותו. וכאן שילבנו הדברים עם ההספד המרכזי, וחברנו את האהל להיות אחד. וכה אמר מרן שליט"א בתחילת ההספד השני: "כבוד מרן הגאון נזר ישראל ותפארתו, הראש"ל הרב עובדיה יוסף, שיחיה לאורך ימים טובים וארוכים, בבריאיות איתנה ונהורא מעליא, ושובע שמחות. כבוד הרב הגאון רבי נסים הכהן, כבוד הרבנים. אני אמרתי כמה דברים מתוך כאב ממה שידעתי על המנוח, אבל אידי שוב פעם בקצרה". [העורך]. וכאן המקום להודות לישיבת "ברכת ה'" בנתיבות ולעומדים בראשה על היוזמה הברוכה לתמלל ולערוך את הספדי הרבנים באזכרת השבעה למו"ר הרב זצ"ל. [המערכת].

ולצערנו הביקור היה בהזדמנות עצובה מאד. ואולי פעם אחרת יהיה ביקור מתוך שמחה בעז"ה, "שמחנו כימות ענייתנו שנות ראינו רעה" (ההלים צ' ט"ו). ביום שנשמעה השמועה המרה על פטירתו של הצדיק המנוח פאר הגאונים זצ"ל, הרב שיחיה שלח מכתב בפקס ששמו"ר ביד אחד התלמידים, וכתב שם: "עד ארבע בבוקר הייתי לומד בספרו ברכת ה'". והוא לא ידע שבעל ברכת ה' נמצא כבר בגן עדן ה', ובבוקר ששמע על זה כ"כ התרגש, וכתב מכתב קורע את הלב (עיין חוברת אור תורה טבת תשס"א סימן ל'), שיידעו שכמה שמספרים בשבחו של המנוח לא התחלנו כלום.

"מתוקה שנת העובד"

לב. אמרו בירושלמי (ברכות פ"ב ה"ח): כד דמך רבי בון בר רבי חייא, עאל רבי זעירא ואפטר עילוי (- כאשר נפטר רבי בון בר רבי חייא, נכנס רבי זעירא והספיד עליו): "מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל" (קהלת ה' י"א), למה היה רבי בון דומה, למלך ששכר פועלים הרבה, והיה שם

פועל אחד והיה משתכר במלאכתו יותר מדי, שהעבודה שלו היתה בחריצות ודייקנות יותר מכולם. מה עשה המלך? אמר לו: מספיק מה שהתעייפת בעבודה שלך, לקח אותו והיה מטייל עמו ארוכות וקצרות. לעתותי ערב, באו כל הפועלים לקבל שכרם, והמלך נתן לעובד הזה שכרו מושלם כמו כולם. והיו הפועלים מתרעמים על זה, אנחנו עבדנו שתיים עשרה שעות והוא עבד רק שתי שעות, למה הוא מקבל כמו כולם? אמר להם המלך: יגע זה בשתי שעות יותר ממה שלא יגעתם אתם כל היום כולו. כך יגע רבי בון בתורה בעשרים ושמונה שנים, מה שאין תלמיד ותיק יכול ללמוד במאה שנה. זה דברי הירושלמי. מה הקשר המאמר הזה עם המנוח? "מתוקה שנת העובד" - ראשי תיבות השם שלו משה "אם מעט ואם הרבה יאכל" - אם עבד מעט שנים ואם הרבה שנים הוא יאכל מה שמגיע לו. והסיום של הפסוק הזה: "והשבע לעשיר אינו מניח לו לישון" - הפשט של הפסוק, שהעובד הוא רעב וממילא עובד ואוכל קצת ונח, אבל העשיר הוא שבע והשבע מפריע לו בעיכול

ובשינה. אבל המפרשים מסבירים שהקשר הכוונה לעשיר בתורה, והעובד שנזכר ברישא הוא העשיר שנזכר בספא, כלומר מי שעשיר בתורה ונותן שבע לקוראים בספרים שלו, לא נותנים לו לישון בקבר, כי כל הזמן מזכירים את התורה שלו שחידש וכתב והסביר בעולם הזה. **כל הזמן אומרים: "מנוחת אהבה כתב", "ברכת ה' פסק", "דבר השמטה כתב", "מלוה ה' כתב". ולומדים בספריו בעולם כולו.** בצרפת תרגמו את הספרים מנוחת אהבה לצרפתית, ועוד חושבים להדפיס אותם מנוקדים שילמדו בהם כולם. לכן מהשמים אמרו לו: מספיק, חירת "מנוחת אהבה" שלושה חלקים, אהבה כפול שלוש זה שלוש ותשע שנה. **יגע רבי משה הלוי בשלושים ותשע שנים, מה שלא יגע תלמיד ותיק במאתים שנה.**

הורם הנזר והוסרה העטרה

לג. לפני תשע מאות וששים שנה, רבי שלמה בן גבירול קונן על פטירת רב האי גאון, וכתב את המלים האלה: "הורם מעלי ראשי עטרה, והוסר הענק מצווארונ". רבותי, **מעל ראשה של ישיבת כסא רחמים הוסרה העטרה,** הורם הנזר והוסרה העטרה. עד היום היינו מתפארים בו, וכשבא מישוהו לדבר על הישיבה, הייתם אומרים לו: בלום פיי, יש לנו גאון שאין לכם כמותו. אבל היום הורדה העטרה הזאת, וכאשר ידברו על הישיבה אין לנו מי שתגאון בו, אין לכם מי שנותן שיעורים ברחבי הארץ. ועד הזמן האחרון לפני חודש ימים, בא כשהוא חולה לאשקלון לתת שיעור בהלכות שמטה. ולא כולם יודעים באיזה מחלות היה חולה, כי הוא היה צנוע ולא מספר כלום.

"אשר תישרנו יה ומתורתך תלמדנו"

לד. לפני שבוע וחצי הוא דיבר אתי בטלפון, ואמר לי: תגיד תודה לתלמיד ניר אריאל, שבזכותו נותחתי לפני שמונה חודשים. מה היה שם? הרופאים ראו בבדיקות הדם שלו שהמגולובין חמש וחצי בלבד, בשעה שלגבר צריך להיות מינימום ארבע עשרה - הוא יש לו רק שליש מזה. אבל לא היה אכפת להם, ואמרו לו: אם אתה הולך ובא ונותן שיעורים, הכל בסדר. והוא היה סובל יסורים, ולא יודע ממה זה. התלמיד הזה הביא לו

תזונאית חרדית בעלת תשובה, שהיתה גם רגישה מאד (לפי דברי הרב המנוח), וכשראתה את הבדיקות שלו התחילה לצעוק: מה זה? תלך מהר לבית חולים. אמר לה: הרופאים אמרו שזה בסדר, אמרה לו: מי הרופאים האלה? "ארץ רפאים" (דברים ב' כ')... תלך מהר. הרב חשב אולי סתם היא מתרגשת הרבה, ולא התייחס לזה. אבל אותו התלמיד הביא את אבא שלו שיחיה והרב צמח שיחיה, שבאו אליו ואמרו לו: אנחנו לא זזים מכאן עד שתלך לבית חולים. אמר להם: למה אתם מתערבים לי? עלי לבוא ולתת שיעורים בלבד, "עלי אלקים נדריך" (תהלים נ"ו י"ג), מה אתם רוצים יותר מזה? ולא הסכים. הם התווכחו אותו הרבה, עד שבסוף הגיעו להחלטה שישאלו את הרב גריינמן שיחיה, ואם

יאמר ללכת או לא ללכת לבית חולים יקבלו את זה. והוא קיבל את ההחלטה הזאת. אחרי זה שאל אותי: וכי הרב גריינמן הפוסק שלי?! אמרתי לו: מה שיאמר הרב גריינמן מקובל על כולנו, תעשה מה שיאמר לך בזה. הלך אליו, והוא אמר לו לעשות ניתוח אצל פרופסור וואלך. הלך ועשה את הניתוח הזה, ומצאו לו שלושה דברים לא טובים במעי, ועבר יסורים איומים מזה. אחרי זה היה צריך לקבל טיפול "כימותרפי", שבוע ימים בכל חודש, וחצי שעה בכל יום. והייתי שואל אותו: מה עם הטיפול? והוא אומר לי: אני מקבל ולא מרגיש כלום, ובא לתת שיעורים, והכל בסדר גמור. והנה בחודש תמוז (שכולם יודעים מה המזל שלו) חזרה המחלה, אבל הוא לא סיפר ולא אמר כלום, לא לי ולא לאף אחד, והרבה לא ידעו שהיתה לו הבעיה הזאת בעוונות הרבים. עברו חודשים תמוז אב אלול ותשרי, ורק אחרי סוכות סיפר לי את זה. הוא אמר לי שבחול המועד סוכות הלך לאשקלון ונתן שיעור בהלכות שמטה במשך שעתיים, ובית הכנסת היה מלא באנשים שבאו לשמוע את השיעור. איפה שהוא היה הולך הכל היה מלא, ובאים תלמידי חכמים ורבנים ורבני ערים, וכולם שומעים כל מלה שלו, ושותים בצמא את דבריו. וסיפר לי שבכל השעתיים האלה לא היה מזגן והיה חם מאד, ובחזור משם נסע באוטו עם חלון פתוח וקיבל התקררות מזה. אחרי זה התחילו לו כאבי תופת בחזה, והתייעץ עם הרופא שלו והרב פירר וכדו', ואמרו לו שזו הצטננות בלבד. אבל הוא היה סובל כאבים גדולים, ואמר לי: התפללתי שבשמחת תורה יהיה לי בסדר. וכך היה. ואחרי זה בעוונות הרבים היה מה שהיה. אבל תמיד היה שמת, ופניו היו מאירות. אני ניסחתי את הנוסח של המצבה, בלי חרוזים ובלי משקל, אבל כל מלה מדוייקת. בתחילה רציתי לכתוב "המדוכא ביסורים" (כמו שאומר מרן הרב עובדיה), אבל אמרתי שלא נכון לכתוב את זה, כי הוא לא היה מדוכא בכלל. ולכן כתבתי "המדוכא ביסורים"²⁷.

27. נוסח המצבה שהכין מרן שליט"א נדפס בחוברת אור תורה (ספ), והיות והמשפחה לא ידעה מזה כתבו במצבה נוסח אחר. [העורך].

מן השמים העלימו מאתנו את זה

לה. כתוב פסוק גורא באיוב (ט"ב) "הן יחתוף מי ישיבנו מי יאמר אליו מה תעשה", זו פעם יחידה בתנ"ך שבא יחתוף בתי"ו בלשון חטיפה, ואין לנו פועל חט"ף בתנ"ך בכלל, רק פעם אחת פועל חת"ף בפסוק הזה. כאשר הקב"ה חוטף בבת אחת, מי ישיבנו ומי יאמר אליו מה תעשה. החזון איש ע"ה (שהשבוע היתה ההילולא שלו) אמר: מן השמים העלימו מאתנו את השואה שלא נתפלל עליה. אותו הדבר נעלם מאתנו שהמנוח היה בימיים האחרונים בבית החולים, ולא ידענו ולא סיפרו לנו כלום. הוא היה מאושפז שם בימי שלישי ורביעי, וביום רביעי בשעה ארבע איבד את ההכרה, ורק בשעה שבע שמענו על זה, ואנחנו והתלמידים לא ידענו כלום. ואדרבה יומיים לפני כן הוא טילפן אלי לבית, ואמר לי: בחול המועד סוכות הצטננתי ולא הייתי מרגיש טוב, אבל עכשיו אני מרגיש טוב ב"ה, וצריך רק טיפול קטן בלבד. וחשבתי שהכל בסדר ב"ה. וגם אחרים לא אמרו לי כלום. אבל יומיים לאחר מכן הודיעו לי שמצבו אנוש, והוא שוכב בבית החולים "השרון". אם היו יודעים התלמידים כאן, היו הופכים את הלילה הזה, ועושים תיקון כרת עד הבוקר, ומחפשים ועושים הכל למענו. אבל משמים רצו שיהיה ככה.

למיימינים בה - אורך ימים

לו. כאשר בעוונות איבד את ההכרה, חשבתי איזו זכות אני יכול לומר בשבילו. ואמרתי: כתוב "אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד" (משלי ג' ט"ז), ואמרו בגמרא (שבת דף ס"ג ע"ג) למיימינים בה מגיע אורך ימים. דבר ידוע ומפורסם שהמנוח היה לומד תורה לשם שמים, ולא היה מקבל שכר עבור הספרים שלו. מה שהכניס מהספר הזה הולך בשביל הספר הבא, ומהספר השני לספר השלישי, וכל הכסף רק בשביל ספרים בלבד. הוא חיבר וערך בישיבה את משנה ברורה - איש מצליח חלק ששי, שלא על מנת לקבל פרס, ולא קיבל פרוטה אחת על זה. לא ייאמן. אנשים שיעשו רבע עבודה שלו יקבלו טבין ותקילין, כמו "קרן עמוס - עידוד מחברים וסופרים" של בית הנשיא, קרן עמוס וקרן חבקוק... "אוהב כסף לא ישבע

"פלגי מים תרד עיני"

100ד

נוס תנחומים נשגור לפני מעלת מכובדנו היקר
הגאון ר' יובל אוחיון שליט"א ורעייתו הרבנית תלים"א
חתנו של אהוב ליבנו ידידנו היקר והנעלה אוהב תורה ולומדיה
מעמדי התווך של מוסדותינו
ר' אליהו סילוק הי"ו

בהלקח מעימם באופן טראגי הילד הטהור
דוד ישראל ז"ל (בן רחל חלי תחי')

אשר נסתלק בחטף בתאונת דרכים מחרידה למגית לב כולם.

אין לנו מילים לנחמם "זיהי רצון שהקב"ה הרופא לשבורי לב ירפאם
משברם הגדול בנחמת ציון וירושלים"

חכות הלימוד בעלון הקדוש על רבבות קוראי יהיו לעילוי נשמתו הטהורה.

המכנים מרה

מוסדות חכמת רחמים רבנן ותלמידהון

בחור רווק להיות מגיד שיעור, והלכו ושאלו רבנים על זה. אמרתי להם שבחוץ לארץ לא היתה שום בעיה עם זה. אמנם בשו"ת שואל ונשאל של רבי כלפון ע"ה (ה"ב חאה"ע סימן ט"ו), נשאל על אדם שהיה מלמד תינוקות ובאמצע התחתן, אם מותר לו ללמד בזמן שבוע של החתונה. וכתב שם: מי התיר לו בכלל ללמד תינוקות כשהוא לא חתן? והרי כתוב "לא ילמד אדם רווק סופרים" (קידושין דף פ"ב ע"א), וכך פסק מרן (ש"ע יו"ד סימן רמ"ה ס"ב). אבל האמת שזו לא קושיא, כי שם מדובר על לימוד תינוקות ממש מפני שאמותיהם באות איתם (שם), אבל מבוגרים לא באים עם האמהות ומותר ללמד אותם. **אחרי היסוסים, אמרתי להם: רבותי, הוא משהו מיוחד.** והתמנה להיות מגיד שיעור. אבל התלמידים לא רצו ללמוד אצלו, כי אמרו שהוא עולה עליהם רק בשנה אחת בלבד. מה עשו? לפני השיעור הראשון שלמדו מסכת חולין, הכינו את הגמרא ישר והפוך עם כל הקושיות והתירושים, כדי שיתפשו אותו בשאלה שלא ידע לענות עליה, ויגידו לו שהוא לא ראוי להיות הרב שלהם, "מי ימלל גבורות ה' - ישמיע כל תהלתו" (תהלים קי"ב), רק מי שיכול להשמיע את כל תהלתו, ואם אתה לא יכול לתרץ את הקושיא הזאת לא תהיה הר"מ שלנו. אבל לפני שהתחיל לתת את השיעור, אמר להם: רבותי, אנחנו נישאר חברים, ואל תחשבו שאני בא להתרומם עליכם. וזה כבר הוריד את ההתנגדות שלהם. אחרי השיעור, התלמידים אמרו: כבר בשיעור הראשון עשה מאנתו "קציצות", ראינו שאנחנו לא יודעים כלום. מיד אמרו: אנחנו מסכימים, רבי משה יהיה הר"מ שלנו, רבי משה כשמו כן הוא ראשי תיבות ר"מ. והוא גדול הרמ"ם של הישיבה.

עמל ויגיעה בכתיבת הספרים

מ. אדם שמעיין בספרים של הרב המנוח, רואה שזה לא דבר שבשגרה, כי היום אדם יכול לקחת ספרי הלכות מוכנים שיש כאלה למכיר: שמירת שבת כהלכתה, הבית היהודי, יביע אומר, ילקוט יוסף, ולכתוב את המקורות למטה ולסדר אותם בסגנון אחר פחות או יותר, ולהוסיף עוד קצת, וממילא יהיה לו חיבור בהלכה. וכך יעשה חיבור אחר חיבור. והיום יש כאלה עושים חיבור כל חודש, כמו שברכת הלבנה "פעם אחת בחודש דיים", הם פעם אחת בחודש - מחבר... אבל הרב לא היה עושה כך, אלא יושב וטורח על כל הלכה מן הגמרא והמקורות מהראשונים, וכשמוצא הערות הם הערות נפלאות, בעיונם בישרותם ובמסירות הנפש. הרב היה עמל וטורח על הכל מההתחלה. פעם הרב אהרן פויפיר זצ"ל ראה את ספרו מנוחת אהבה (בדרום אפריקה בשנת תשנ"א), ואמר לי: אני חיברתי ספר על הלכות שבת ואני גונז אותו מפני מנוחת אהבה הזה. שאל אותי: בן כמה המחבר? אמרתי לו: מה אכפת לך בן כמה?... בן שלושים שנה. ואת החלק הראשון של ספרו "תפלה למשה" גמר בן עשרים וחמש שנה.

בקיאות בהלכה ובמציאות

מא. בכל דבר שכתב היה בקי גם במציאות וגם בהלכה. וכאשר היה צריך דבר מסויים, אם זה בבנקאות בשביל ספר "מלוה ה'", ואם זה ברפואה וטכניקה וחשמל בשביל שאר הספרים, בין השומעים שלו היו אנשים שבקאים בדברים האלה, אחד רופא ואחד מדען ואחד חשמלאי

המנוח מצא ענין בשיטה של הלימוד שנשכחה מכמה וכמה מקומות בעוונות, וצירף דרך החריפות והעיון שלמד בישיבת הישוב החדש עם דרך הלימוד שלמד בישיבה כאן, והוסיף על זה דרך הפסיקה.

הקשר עם מרן הגר"ע יוסף זצ"ל וספריו

לח. וגם למד הרבה מתוך הספרים של מרן הרב עובדיה. בזמן שהיה בחור, היה משנן בעל פה תשובות שלימות מספר "יחוד דעת", לא ארוכות ולא קצרות (ולשנן את "יביע אומר" מלה במלה בעל פה, זה דבר כבד על בן אדם, והיה לומד אותו מתוך הספרים), ולמד שם את דרך הפסיקה ודרך המסקנא וההלכה למעשה. ובמיוחד למד שם את דרך הכתיבה, ואת כושר ההבנה וההסברה. זו אמנות מיוחדת. לפעמים יכול להיות אדם גאון גדול אבל לא יכול להסביר כלום. כתוב על בצלאל שהיה אדם גדול, "בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה" (שמות ל"א ב'), בצל-אל היית. ואבן עזרא (שם ל"ה ל"ד) כותב: "ולהורות נתן בלבבו", לא רק שהיה בצלאל חכם אלא שה' נתן לו כח להורות ולהסביר, כי יש חכמים גדולים שאינם יודעים לבאר דבריהם. ואבן עזרא היה אחד מהם, שהשפה שלו קשה מאד ואי אפשר להבין אותו. אמנם לפעמים הוא עושה את זה בכוונה, אבל לפעמים הוא לא יכול להסביר את הדברים, כי להביע זו אמנות מיוחדת. לכן הספרים של הרב עובדיה שיחיה נקראים "יביע אומר", כי זו אמנות להביע את האומר, ובשביל לדעת את זה צריך ללמוד בשפה הזאת. והמנוח היה יושב ומשנן הרבה, עד שהגיע למעלה הזאת. וגם תמיד היה מקורב למרן שיבדל לחיים ארוכים, והיה אתו בקשר, ותמיד מזכיר אותו, ומלמד את התלמידים כל דבר ודבר שלו בחיבה. הם עברו על שני חלקים של ספר "טהרת הבית", והמנוח כתב חיבור על הלכות נדה. אמנם לא ידוע אם זה חיבור שלם או רק הערות, אבל אנחנו מקוים בל"ו שיהיה צוות של אברכים מהישיבה שלמדו מפיו את ההלכות האלה, וגם חידשו פה ושם כמה הערות בזה, והם יעבדו על הדברים האלה.

גדול הרמ"ם בישיבה בגיל עשרים וארבע

לט. ובכך רבותי, המנוח הגיע לישיבה בשנת תשל"ט, בן עשרים ושתיים שנה, ואחרי שנתיים אמרתי שהוא יכול להיות מגיד שיעור בישיבה. אבל היתה שאלה אם יכול כתב את זה? הוקשה לו שהרי חכם שנשאל שאלה חייב להזדקק, ולא יתכן ששואלים חכם ולא עונה תשובה. כתוב במשנה (שמחות פרק ח') שרבי ישמעאל אחד מעשרה הרוגי מלוכה הצדיק עליו את הדין, כי אמר אולי פעם אחת באה אשה ושאלה שאלה והוא לא ענה לה, והתורה אמרה "כל אלמנה ויתום לא תענון" (שמות כ"ב כ"א). והיום יש רבנים גדולים שאין אצלם שעות קבלה בכלל ואפשר לבוא במשך כל היום. החזון איש היה מקבל אנשים גם בשעה שלוש אחר חצות הלילה, ופעם אחת אשתו הרבנית לא נתנה לאנשים להיכנס לבית, ואותו אדם בא אל החזון איש ואמר לו: איך אני אכנס? אמר לו הרב: תקפוץ מן החלון... תמיד אפשר להיכנס אלי. איך רש"י ענה על השאלה הזאת? הוא כתב "ביום טוב", ולכן החכם יכול שלא לענות על השאלה, וכמו שהגמרא (ביצה דף ד' ע"א) אומרת ששאלו חכם שאלה ביום טוב ואמר להם שהיום שנתה יין לכבוד יום טוב ואסור לו לפסוק, כי "שתה רביעית יין אל יורה" (עירובין דף ס"ד ע"א), ורק מחור יוכל לפסוק להם בזה. ולכן רש"י במלה אחת תירץ את זה.

כסף" (קלה"ה ט'). אבל הוא עשה הכל לשם שמים. אמנם הכניסו ותרמו לו כסף, אבל הוא לקח את זה לספר הבא, וכן על זו הדרך. לכן זה נקרא "למיימינים בה", ומגיע לו אורך ימים. אבל אח"כ הבנתי למפרע, שהיה למנוח אורך ימים אבל לא אורך שנים, כי היום שלו היה מלא תוכן. הוא היה ישן בשתיים עשרה בלילה וקם בחמש בבוקר, ומספיק למסור שיעורים בכמה מקומות, ביבנה בחולון באשקלון ועוד. ועוד הספיק לכתוב את הספרים שלו, באיזה עיון ובאיזו מסירות נפש. היה מיוחד במינו. התורה נותנת לאדם אורך ימים, שהזמן לא יהיה מבוזבז לריק. וזה "אורך ימים".

דרך הלימוד בישיבת כסא רחמים

לז. והנה בעוונות אני שִׁכַּלְתִּי אותו, כי היה כמו הבן שלי. זכיתי ללמד אותו שנתיים, והוא פרח. "האי צורבא מרבנן דמי לפרצידיא דתותי קלא כיון דנבט נבט" (הענין דף ד' ע"א). אבל לא אומר שהכל למד אצלי, כי הוא למד עוד לפני כן בישיבת "הישוב החדש". בזמנו היו בה ארבע מאות תלמידים (ואיני יודע כמה יש היום) - חמשה ספרדים ושלוש מאות תשעים וחמשה אשכנזים, וראש הישיבה הרב קולדצקי היה אומר לאמו של המנוח (שתבדל לחיים ארוכים): יש לך שני בנים, אחד שמש ואחד ירח, את רוצה לדעת מי השמש? "פני משה כפני חמה" (בבא בתרא דף ע"ה ע"א). מבין ארבע מאות התלמידים הוא העילוי שיש לנו בישיבה. וכאשר גמר ללמוד שם, חיפש ישיבה להמשיך ללמוד בה. ובארץ יש הרבה ישיבות בן פורת יוסף, אבל הוא בא ל"כסא רחמים", למה? אמרו לי תלמידיו שהכירו אותו בפעם ראשונה שהגיע לכאן, שהוא סיפר להם שראה מאמר על "דרכי העיון" ומשך את לבו, כי מצאה חן בעיניו דרך הלימוד, דרך היושר והפשטות שלמדו אבותינו ורבותינו. למשל לעיין במהרש"א, שאם כותב "רוצה לומר" זה לא סתם אלא יש לו קושיא, וצריך להתבונן בזה. ואמר: כאן לומדים תורת אמת, לומדים עיון אמיתי. אחרי שנה בא ראש הישיבה שלו לבקר אותו. הישיבה לא היתה כאן אלא בבנין ישן נושן ליד סלבודקא, וכל מי שרואה את הבנין מתפלא: וכי זו ישיבה? זה בנין בכלל? מי שרואה ישיבה כזאת בורח ממנה. והוא שאל אותי: לא מצאת רק את הישיבה הזאת מכל הישיבות בארץ? אמר לו: כבוד הרב, אני אשאל אותך שאלה בהלכה תוכל לענות לי? אמר לו: תשאל. הוא שאל אותי, ולא ידע לענות לו על זה. אמר לו המנוח: כאן לומדים לענות על השאלות, כאן לומדים לפסוק את ההלכות, כאן לומדים עיון אמיתי. באלו ישיבות היום מדקדקים ברש"י ומהרש"א? אולי ישיבה אחת או שתיים. אבל אנחנו קיבלנו את זה מאבותינו מדורי דורות, ועד דורם של הראשונים היה את זה. המאירי (בסוף הפתיחה למסכת אבות) כותב שכל מלה של רש"י שיה הרבה מאד²⁸. הרב

28. למשל השבוע למדנו במסכת שבת (ף מ"ו ע"ב), שהגמרא מקשה על מה שאמר רבי שמעון במסכת ביצה (דף כ"ו ע"א) שאם לא ניכר מומו של הבכור מבעוד יום אין זה מן המוכן, כלומר אם יש לאדם בכור כבש או שה או בקר שהיה בו מום ביום טוב והוא לא בטוח שלפני החג היה בו המום, אסור לשחוט אותו מטעם מוקצה. ושואלת הגמרא, והרי לדעת רבי שמעון אין מוקצה. ועונה: "מי ימר דמדקק ליה חכם", כלומר כאן הוא לא יכול להחליט לבד וצריך ללכת לחכם מומחה בזה שיבדוק אם זה מום, והרי לא בטוח שהחכם יזדקק לו ויענה לו על זה. ורש"י כותב: מי ימר דמדקק ליה חכם - "שימצא חכם שיוזקק לו ביום טוב". למה רש"י

המופלא רבי משה לוי זצוק"ל

אם הרב אמר כך יהיה. והנה אחרי כמה חודשים אותו המבקש התחתן, והשני חיכה עוד שנה-שנתיים. כאשר אמר כן היה, "כאשר פתר לנו כן היה" (בראשית מ"א י"ג). **וגם בדידי הוה עובדא**, השנה וחצי האחרונות עוברים עלי ביסורים גדולים בעוונותי הרבים, והרבנית שתחיה סובלת הרבה מיסורים. וכמה פעמים בליל שבת אחרי שאנחנו גומרים את הסעודה, החום שלה עולה והיא לא מרגישה טוב, עד שאין ברירה רק להזמין אמבולנס לבית החולים, ובמקום לישון אנחנו יושבים במיון עד חמש ושש בבוקר, ואחרי זה בפנימית ואונקולוגית פה ושם, ירחם המרחם. וכאשר הגיעו החגים אני פחדתי מזה, וטילפנתי לרבי משה (או שהוא טילפן אלי) ואמרתי לו: השנה שראש השנה חל בשבת וראשון, אם אחרי שנגמור את הסימנים ונאמר "שתקרע רוע גזר דיננו" וכו' יהיה לה חום, ואנחנו נצטרך לישון לבית החולים בשבת, ובימים ראשון צריך להסתובב באכילוב בתל אביב ולחפש שופר ואולי התוקע לא בסדר, האם אני יכול לקחת אתי את השופר שלי או לא? אמר לי: **אל תקח, היא תהיה בבית בראש השנה**. אמרת לי: מה עם כיפור וסוכות? אמר לי: היא תהיה בבית. וכמו שאמר כך היה, "ויהי כדבר איש האלקים" (מלכים ב' ז' י"ח). ורק אחרי סוכות התחילה ללכת לבית חולים. וגם עכשיו היא נמצאת בבית החולים, ואני השארתי אותה שם כדי לבוא לכאן. בכל פעם שהמצב שלה היה לא טוב, הייתי פונה אליו ואומר לו: תברך אותה, והוא היה מתפלל בדמעות. כמה היה מעודד, ואומר לחתני **רבי מיכאל שיחיה**: תגיד לו שיהיה בסדר. אבל עכשיו הוא הלך למנוחות, ועזב אותנו לאנחות.

בסוד שיח שרפים

מז. בערב ראש השנה, הרב המנוח הלך להיפגש עם **מרן הרב עובדיה יוסף שיחיה**, ואחרי סוכות סיפר לי על הפגישה הזאת. הוא ביקש מהרב שיברך אותו שלא יבטל שיעורים, בעוונות הרבים. באותו הזמן הרב היה עוסק בעירובין, ואמר לו: אגיד לך חידוש יפה. כתוב בגמרא (עירובין דף י"ב) על עיר מחוזא שאלמלא דלתותיה ננעלות בלילה היו חייבים בה על הוצאה ברשות הרבים, ומכאן מקשים בשם הגר"א על האומרים שצריך שיעברו ששים רבוא בכדי שתהיה רשות הרבים גמורה, שהרי במחוזא לא היו ששים רבוא איש, וכמו שאמרו בגמרא (ברכות דף נ"ח ע"א) שמי שרואה ששים רבוא מברך עליהם ברוך חכם הרזים, ואמרו שם "נקיטינן אין אוכלוסא בבבל", כלומר אין ששים רבוא איש בבבל ולא מברכים שם חכם הרזים, ולפ"ז קשה שהרי גם אם דלתותיה אין ננעלות למה יהיו חייבים בה על הוצאה ברשות הרבים. אלא ודאי כדעת הרמב"ם (פי"ד מהלכות שבת ה"א) ומרן (סימן שמ"ה ס"ז) שגם כאשר אין ששים רבוא זו רשות הרבים דאורייתא. זו הוכחה שאומרים בשם הגר"א. והרב שיחיה אמר לו תירוץ על זה, שאפשר לומר שלעולם היו ששים רבוא בבבל, ומה שאמרו בגמרא שאין אוכלוסא בבבל, הנה הרמב"ם (פי"ד מהלכות ברכות ה"א) פוסק שהרואה ששים רבוא דוקא בארץ ישראל מברך ברוך חכם הרזים, ומרן (בכסף משנה ס"ח) כותב שהרמב"ם מפרש כוונת הגמרא שאין דין אוכלוסא בבבל, כלומר שאפילו יהיו שם ששים ומאה רבוא אין את הדין של ברכת חכם הרזים. ורבי משה שאל אותו: אם יש שם ששים רבוא בבבל למה

ע"א) שאסור לאדם לקדש אשה עד שיראנה, ולכן אתה חייב לראות אותה. **והנה פתאום הוא רואה אותה, ונתן לה קידושין**. אנחנו קוראים את הסיפור הזה, ומתפללים: היתכן כדבר הזה? מאמר אחד בגמרא בלי כוונות ובלי יחודים ובלי צירופים ובלי כלום, פוקח עינים! היום אדם שעושה ניתוח אחד בעינים צריך לשלם ששים אלף דולר (כך אומר רמי לוי בקלטות שלו). אבל אנחנו בבוקר שפותחים את העינים, ומקבלים "על מגש" מאה ועשרים אלף דולר, **כמה שילמנו על כך? שמונה מלים בלבד: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם פוקח עורים"**. ובמקום לשלם חמשה עשר אלף דולר אתה אומר מלה אחת בלבד. לכן לפחות תאמר את זה בכוונה, תזכיר את זה בתודה, ותדע להודות לקב"ה על זה. אל תחפש צרות בעולם, אלא תחפש תודות. אתה קם בבוקר ויש כאלה משותקים מסכנים, אז תגיד "זוקף כפופים" "מלביש ערומים", ועל כל דבר ודבר תגיד תודה. ובכן, הגאון מוילנא עשה את זה, אבל לא ראינו את זה. **והנה בדורנו הגאון המנוח היה עושה מעין הדברים האלה**, סיפור ועוד סיפור ועוד סיפור, ממש להפליא.

מעשי מופת בכח התורה

מד. אני יודע כמה סיפורים ששמעתי ויש עוד הרבה, אבל רק אומר קצת כדי שאדם יידע מה זה כח של תורה. **סיפור אחד**, השבוע כתב לי במכתב אדם בשם "אבי", שפעם היו לאשתו סיבוכים בלידה ועמדו לעשות לה ניתוח, ואמרו לו ללכת להביא טפסים כדי לחתום על הסכמה לניתוח. הוא בא ללכת, והנה המנוח הגיע לבקר את אשתו (שתבדל לחיים ארוכים) שילדה שלושה ימים לפני כן שם. **הוא רואה את הבחור הזה, ואומר לו: "אל תדאג, נולדה לך בת"**. אמר לו: הרב, מתי נולדה לי בת? אני עכשיו הולך להביא טפסים של הניתוח. אמר לו הרב: אני הולך רגע וחוזר וכבר תבשר אותי שנולדה לך בת. הרב הלך, ומיד אומרים לאותו אחד שאשתו ילדה בת, "ואחר ילדה בת" (בראשית ל"א), ולא צריך להביא טפסים ולא כלום. מאיפה הרב ידע את זה!?

מה. **ועוד סיפור יתור מזה**, אחד מחולון שהיו לאשתו סיבוכים בחודש הרביעי (אני לא מזכיר את השמות בגלל שאני לא יודע אותם, אבל אם בעלי הדברים רוצים לספר שיכתבו את הסיפורים עם כל הפרטים), ואמרו הרופאים שזה מסוכן גם לה וגם לעובר וצריכה לעבור הפלה. בא אל הרב משה ע"ה הביתה, והרב אמר לו: אתה שומע בקולי? אמר לו: כן. אמר לו: **אל תלכו לרופאים עכשיו בחודש הרביעי, תלכו אליהם רק בחודש התשיעי**. אמר לו: אם הרב אומר אני שומע לו, "וישמע למשה וייטב בעיניו" (ע"פ ויקרא י"ב). אחרי שהלך, התחיל רבי משה לבכות, ואמר לעצמו: יש כאן סכנה לאמא, ואיך אני מקבל דבר כזה על עצמי? ישב כל הלילה ללמוד ולהתפלל שיהיה בסדר. והנה היא ילדה בחודש התשיעי בן בריא ושלם, וכל מה שאמרו הרופאים הלך הכל.

מו. **ועוד סיפור**, שני תלמידים בישיבה כאן באו לפניו בליל פורים, אחד ביקש על חבירו ואמר: הרב יברך אותו שיתחתן עוד השנה. רבי משה לא ענה לו, **רק הסתכל על המבקש ואמר לו: אתה תתחתן השנה**. אמר לו הבחור: אני עוד צעיר ולא מבקש על עצמי, אבל הרב חזר ואמר לו: אתה תתחתן השנה. חבירו אמר לו:

ואחד בנקאי וכדו', **והיה שואל אותם, ובודק כל דבר על בוריו**. בגמרא (סנהדרין דף ז' ע"ב) אמרו שני מאמרים שונים, אחד על הפסוק "דינו לבקר משפט" (ירמיה כ"א י"ב), אם ברור לך הדבר כבוקר אמרה ואם לאו אל תאמרה. והשני על הפסוק "אמור לחכמה אחותי את" (משלי ז' ד'), אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך אמרה ואם לאו אל תאמרה. הגאון מוילנא (אדרת אליהו דברים ט"ז י"ט) אומר, למה אמרו שני המאמרים גם כבוקר וגם כאחותך? לומר שמצד אחד צריך להיות בקי במציאות כמו הבוקר, ומצד שני צריך להיות בקי בהלכה כמו אחותך שאסורה לך. וגם משמע מזה שלא לומר "אסור" עד שתחליט שהדבר אסור, או שלפחות תאמר "אני מסופק", כי לא קל לאסור בכל דבר בהלכה. פעם שמעתי **מאבא ע"ה** ששמע **מרבי דוד בן בארון זצ"ל** (שהיה הרב הראשי לתנוס) הסבר יפה בפסוק: **"כי אם הסוס אסור והחמור אסור ואהלים כאשר המה"** (מלכים ב' ז' י"ג), מי שאינם יודעים ללמוד הם בבחינת הסוס והחמור ח"ו, ואדם כזה בכל דבר אומר קודם כל "אסור", ואפילו לפני שמע את השאלה מחליט לאסור בזה. וזה כי אם הסוס - אסור, והחמור - אסור. אבל ואהלים כאשר המה - אלה שיושבי האלים ולומדים תורה, הם אומרים כאשר המה, אם זה אסור ואם זה מותר, שמעיינים ומוציאים את ההלכה הנכונה.

כחו הגדול של הרב בתפלה

מב. המנוח כאשר היה פוסק וכותב, אמר לי שכמה פעמים היתה לו בעיה איך לפסוק, כי זה אומר כך וזה אומר כך וכל אחד עם הטעמים שלו, **ומה היה עושה? עומד ומתפלל**. ולכן קרא לספרו הראשון "תפלה למשה". אמר לי: עמדתי והתפללתי, רבונו של עולם, חנני חכמה בינה ודעת לפסוק נכון, ולדעת להסביר את עצמי נכון. **וכל הזמן היה לו כח בתפלה**. אנשים לא יודעים את הכח של המנוח בתפלה, והמעטים שידעו את זה היה אומר להם לא לספר כלום. **אבל התפלה שלו היתה תפלה לשם דבר, משום שהחכם הזה כל מה שעשה היה לשם שמים**. וכי יש אדם בעולם שמחבר ספרים ואינו מקבל שכר סופרים? תביאו אותו אלי... אבל המנוח היה כזה. אני מצאתי את שמו של המנוח בתהלים (קכ"ד): "ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם ה'", **המלים לשם הוי"ה אותיות "משה לוי" בדיוק**, כי כל מה שעשה היה לשם שמים. וכי אתם מתפללים על כך שתפלה שלו מתקבלת? זה תורה, זו חתיכה של תורה, "ותגזר אומר ויקם לך" (איוב כ"ב כ"ח).

הגאון המנוח מעין הגאון מוילנא

מג. פעם **הגאון מוילנא ע"ה** היה לו תלמיד סגי נהור לא עלינו, וכאשר הגיע לפרקו בגיל עשרים וחמש ושש ושבע, שאל אותו: מתי אתה מתחתן? אמר לו: כבוד הרב, איך אפשר להתחתן עיור? וכי יקח אשה עיוורת שתצטרך עוד אחת שלישיית לתפוס אותה?! אמר לו הרב: אל תדאג, אני אביא לך בחורה טובה והכל יהיה בסדר. אמר: אם הגאון מוילנא ידאג לי הכל בסדר. מלה אחת של הגאון שוה עולם ומלואו. ובכן, הגאון הביא לו בחורה, ושאל את המשפחה שלו וראו שהכל בסדר גמור. כאשר עמד לתת לה קידושין, אמר הגאון מוילנא לחתן: בני, אתה יודע שכתוב בגמרא (קידושין דף מ"א

באמת לא מברכים שם חכם הרזים? אמר לו הרב: כך פוסק הרמב"ם. ואני אמרתי לרבי משה שני דברים על זה: **דבר ראשון**, יש לי תירוץ אחר פשוט על קושיית הגר"א, שהגמרא שאמרה אין אוכלוסא בבבל הכוונה שאין אוכלוסא של יהודים, ולעולם יש שם אוכלוסא של גוים, והרי בשביל שיהיה רשות הרבים לא חייבים להיות ששים רבוא יהודים דוקא. זה תירוץ שאמרתי לפני שלושים וארבע שנים (בשנת תשכ"ו), ואח"כ מצאתי אותו בשו"ת פאת שדך (ח"א סימן מ"ו). אמר לי: יפה, זה תירוץ אמיתי. **דבר שני**, מה ששאל למה לדעת הרמב"ם אפילו יהיו ששים רבוא בבבל לא מברכים חכם הרזים, ראיתי בספר קול התור (עמ' קל"ט) בשם הגר"א שאם יהיו ששים רבוא יהודים בארץ ישראל זו הכנה לגאולה ולנבואה, ולכן מברכים "ברוך חכם הרזים" לומר שיש כאן חכם שיגלה רזים²⁹. והגמרא (ברכות שם) אומרת שגם על חכם ששקול כנגד ששים רבוא מברכים ברוך חכם הרזים. ומטעם זה "חכם הרזים" יכול להיות רק בארץ ישראל, כי בחוץ לארץ לא יכולים להגיע לנבואה, ולכן לא מברכים את הברכה הזאת. זו סברא שאמרתי, ואולי כך דעת הרמב"ם. אבל המנוח נהנה מהתירוץ הראשון, ואמר לי: זה תירוץ אמיתי ונפלא.

"והארץ לא תמכר לצמיתות"

מח. אחרי זה, מרן הרב עובדיה אמר לו: רבי משה, תביא לי את הספר שלך "בר השמטה", כי היה לי אחד ולקחו לי אותו, ואני צריך לעיין בו לקראת שנת השמטה, בגלל שיש כל מיני ויכוחים על היתר המכירה כידוע. דרך אגב, אני אומר מלה אחת בזה. החזון איש הגיע לארץ ישראל בשנת תרצ"ג, ושאל אותם: מה עם השמטה? אמרו לו: הרב, אין שמטה בארץ ישראל, משנת תרמ"ט אנחנו מוכרים את הקרקעות, והשמטה זכרונה לברכה... אמר להם: מה פתאום? אין דבר כזה, אני אלחם שתהיה שמטה. והוא נלחם על זה לאט לאט. אבל החזון איש לא נלחם בנושק, אלא ישב לו בחדר קטן, וכתב שלא כדאי למכור, לא כדאי לעשות את זה, וצריך לקיים מצות שמיטה כהלכתה. והצליח לשכנע אנשים בזה. תתארו לכם, אלו השנים של השמטה: תרמ"ט, תרנ"ו, תרס"ג, תרע"ג, תרע"ז, תרפ"ד, תרצ"א. וכולם עשו בהם מכירה. ובשנת תרצ"ג הגיע החזון איש, והתחילו יותר ויותר חקלאים לשמור שמטה. אומרים שהשנה הזאת תשס"א יותר מאלפיים חקלאים שומרים שמטה בלי חכמות, ולא רוצים לעשות היתר מכירה בכלל, כי אפילו שאפשר לעשות את זה, אבל זה לא שאדם מקיים את המצוה בהיתר, אלא שהוא עוקף את המצוה כמו "כביש עוקף", כי המצוה כמות שהיא זה בלי היתר מכירה. אתם יודעים שהתורה רמזה על כל זה? בפרשת בהר שמדברת על השמטה כתוב "והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ" (ויקרא כ"ה כ"ג), **לא תמכר** בגימטריא תרצ"א, זו השנה האחרונה של השמטה לפני שבא החזון איש לארץ ישראל, כלומר עד אז הארץ תמכר ותעשו היתר מכירה, אבל מכאן ולהבא הארץ לא תמכר לצמיתות ולא תמשיכו למכור אותה, אלא לאט לאט תורידו את זה.

29. פעם מצאתי רמז נפלא על זה, הגאון מוילנא נפטר בשנת תקנ"ח, מה זה תקנ"ח? בגימטריא "ברוך חכם הרזים". כל רזי התורה היו גלויים לפניו, כלאים ועירובין וטהרות וקדשים וזרעים וגולה ונסתר וחומש ודקדוק, הכל. זה ברוך חכם הרזים.

ועוד יבוא המשיח ולא נמכור בכלל, רק נעשה טלפון אחד לקליטון או לג'ו או לליברמן שיביאו לנו כל יום סחורה לכאן, ואנחנו נשב כל היום "נקעדו עאקלין", ונלך ללמוד בישיבה... "והארץ לא תמכר לצמיתות". אבל אלה שאומרים שהמכירה לא טובה וכו' וכו', הרב המנוח כתב להסביר בטוב טעם ודעת, שלא לחשוב שרוב ישראל אוכלים דברים אסורים ח"ו, והוא מיישב את זה.

אין לו חבר במסירות הנפש לתורה

מט. רבותי, כולנו יודעים שלרב המנוח אין אח ואין ריע ואין עמית ואין חבר, לגדולה שלו במסירות הנפש. כתוב "מה הנה שבע כבשות האלה אשר הצבת לבדנה" (בראשית כ"א כ"ט), ואומרים שאבן עזרא כתב על זה: לבדנה - לבדנה (אבל הוא לא כתב כך באמת). מה הפירוש? המלה "לבדנה" היא לבד ויחידה, כי אין לה חבר בתנ"ך. **וגם הרב המנוח אין לו חבר במסירות הנפש שלו.** הוא היה ישן בשנים עשרה בלילה וקם בחמש בבוקר, נותן שיעורים פה ושיעורים שם, ומחבר את החיבורים שלו בצלילות הדעת, ובמסירות נפש. **ואין דבר כזה במציאות כמעט.** אבל אפשר שכל אחד מהתלמידים שלו שיהיו בריאים ילמד ממנו מדה אחת, אחד ילמד ממנו הפצת השיעורים³⁰, ואחד ילמד ממנו מסירות הנפש, ואחד ילמד ממנו שלא לבזבז את הזמן. שמעתי עכשיו שהרב חשב בהתחלה שאם אדם חתם בצ"ק הוא לא יכול לבטל אותו³¹, למה הוא חשב ככה? החתם סופר (יר"ד סימן רכ"ז) כותב שבועה בכתב תופסת יותר משבועה בדיבור, שהרי אם כאשר נשבע בדיבור שהולך לרוח חייב לקיים, "מוצא שפתיך תשמור ועשית" (דברים כ"ג כ"ד), כ"ש שבועה בכתב שזה מתקיים, ולא יוכל לחזור בו מזה. זו היתה הסברא של הרב המנוח, אם אדם חתם על צ"ק איך אפשר לבטל אותו? לא יתכן כדבר הזה. אבל העולם שלנו הוא עלמא דשיקרא. ולא רק בכתיבה אלא גם בהבטחה, אתם זוכרים ראש ממשלה (יצחק שמיר) שאמר "הבטחתי אבל לא הבטחתי לקיים מה שהבטחתי", מה שהבטחתי תוכל לשים במסגרת על הקיר... העולם הזה הוא עולם של שקר, והחיים הם כמו העולם הזה. **אבל המנוח היה סמל של אמת, סמל של ענוה, סמל של צדקות.** לכן כל אחד יזכור את המדות שלו, ואם אפשר לקיים לפחות אחת מהם. הרב חיד"א בספר פתח עינים (סוף מנחות) כותב "עשרה מיילי דחסידותא שנהג רב", ומצא אותם בתשובות הגאונים (שערי תשובה סימן קע"ח), ובחלק מהם כתוב שנהגו רב יוסף ורב ששת אחריו או שנהג רב יהודה אחריו וכדו'. לכן אפשר לעשות את זה.

30. למשל בבית הכנסת "אלהיה הנביא" כאן יש שיעור בטור ובית יוסף בכל ערב, ואנשים באים ונהנים ושומעים ולומדים, וכל פעם מתרבים עוד אנשים שם. היום יש שלושים איש, וכדאי שיבואו עוד יותר. פעם היה קשה להחזיק שלושים איש בשיעור אחד, ובפתי תשובה (יר"ד סימן רמ"ה אות ח') כותב שהיום מספיק להחזיק כיתה של עשרה או שנים עשר תלמידים, ואי אפשר שיהיו עשרים וחמשה תלמידים כמו בדורות ההם. אבל משמים ראו שהדור הזה מתדרדר והולך, והביאו לו "רמקול", כדי שאדם יוכל להחזיק מאתיים איש. והיום יש גם "לוין", שיוכל להחזיק מאה אלף איש, ואין שום בעיה בזה.

31. הערת העורך: כן אמר תלמידו הגאון רבי מצליח-חי מאזוז שליט"א בהספדו באזכרה שם.

תשקדו ותשלימו את החסר

ג. אבל אסור להתייאש ולהרים ידיים. אמנם איבדנו מרגלית שאין תמורתה, "מרגניתא דלית לה טימין", אבל בשמים רואים בכל פעם שיש דבר כזה, "זבא השמש וזרח השמש" (עיין יומא דף ל"ח ע"ב). והנה שנתיים אחרי שנפטר רב האי גאון (שאמרתי שקונן עליו בן גבירול) נולד רש"י, אחרי שנפטר רש"י נולד הרמב"ם, עד שלא נפטר הרמב"ם נולד הרמב"ן, וכן על זו הדרך. לכן כל אחד אחד יאמר "אני", "החלש יאמר גבור אני" (יואל ד' י), **תשקדו ותשלימו את החסר הזה.**

"שכרך הרבה מאד"

גא. קראנו בפרשת השבוע "שכרך הרבה מאד" (בראשית ט"ו א'), ראשי תיבות משה. והמלים שכרך הרבה מאד בגימטריא "משה בן יוסף ורחל" בדיוק. איך הגעתי לזה? הבן איש חי (ש"א תחילת פרשת נצבים) כותב שהמלים שכרך הרבה מאד בגימטריא תשצ"ז, וכבר החשבון הזה היה מוכן לי, רק חישבתי כמה עולה שמו של המנוח ושמות ההורים שלו (שאמו תבדל לחיים ארוכים), ויצא לי אותו דבר בדיוק. **שכרך הרבה מאד - שכר עמל התלמידים, שכר השיעורים, שכר החיבורים, שכר מסירות הנפש, שכר המדות, שכר הענוה.** זה שכרך הרבה מאד, ואין קץ לשכרו.

"אשרי שזכיתי שיהיה לי חלק בתורתו"

גב. אשרי שזכיתי שיהיה לי חלק בתורתו, אבל חבל שלא זכינו שיאריך ימים ושנים. ובכן, שמעתי **שמרון הראשון לציון** למד בשבת בספר של המנוח "ברכת ה'", שעשה אותו בתוך החודשים האחרונים האלה, בין הניתוח הקודם ובין הגזרה שנחתה עלינו בעוונות. ובוודאי יוכל להסביר לנו קצת שנבין גודל האבידה שאבדנו, אנחנו ישיבת כסא רחמים, וגם חלק גדול מהישיבות בעולם שלומדים בספרים שלו עד היום.

הרב כיפר על כל ישראל

גג. יהי רצון שזכותו של הגאון המנוח תעמוד לנו ולכל עם ישראל, שהקב"ה ירחם עלינו בשנה הזאת שהתחילה בעונות ברגל שמאל, ויבטל כל המקטרגים מעלינו. ואני חושב על מה שאמר רבי אברהם אזולאי (חסד לאברהם מעין שני נהר נ"ט) ששנת תש"ס היא שנת הגאולה, שהוא התכוין לשנה הזאת שנת תשס"א, כי הרשב"ץ (ח"ב סימן צ"ט) כותב שיש מקומות שמונים את העולם למולד בהר"ד שזה שנה לפני בריאת אדם הראשון, ויש מקומות שמונים למולד וי"ד שזה שנת בריאת אדם הראשון וזה שנה לאחר החשבון שלנו (ועיין בעלון בית נאמן מס' 23 אותיות ל"ז-מ"ג ועוד), ואם מונים משנת בריאת אדם הראשון יוצא לנו שהשנה הזאת היא שנת תש"ס. וזה גם מתאים לדברי חכמים (סנהדרין דף צ"ז ע"א) שאמרו "בשביעית מלחמות, במוצאי שביעית בן דוד בא". לכן נתפלל לקב"ה שהמנוח כיפר על כל ישראל, ואין לנו כח לחכות עד מוצאי שביעית. כתוב "זכור תזכור ותשוח עלי נפשי" (איכה ג' כ'), ורש"י כותב ותשוח עלי נפשי עד שתזכור. לכן אין לנו כח לחכות עוד, תשלח לנו את משיח צדקנו. שנזכה לגאולה שלימה, רפואה שלימה, ותחיית המתים, במהרה בימינו אמן ואמן.

20 שנה

לגאון המופלא הרב משה לוי זצ"ל

תשס"א - תשפ"א

"הילולת הצדיקים"

יום חמישי ל"א חשוון (29.10.20) יום פטירת רחל אמנו ע"ה ומוה"ר משה לוי זצ"ל ולזכרו של מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל

הגיע הרגע!

במלאת 20 שנה להסתלקותו של מוה"ר המופלא הרב משה לוי זצ"ל זכינו לקבל היתר בנייה לבניית בניין הקבע לשיבתנו "ברכת השם" הקרויה על שמו הטהור!

עלות השלד לבד כ- 4,000,000 ₪

אל תפסידו את החלק שלכם!

הבנייה מתחילה בימים אלו בס"ד

אמה על אמה 1,500 ₪ בלבד!

עקב בקשות רבות
ההגולה תתקיים
ביום שלישי הקרוב
ט"ז במר חשוון

עלות כרטיס:
₪520
52x10

לרגל "הילולת הצדיקים" השנתית השותפים בזכות הנדירה נכנסים להגרלה מיוחדת על עשרות פרסים יקרי ערך, ובנוסף מקבלים שי מהודר במתנה!

ישיבת "ברכת השם" מונה כיום כ-80 בחורים צעירים בפ"י השוקדים יום וליל בעמלה של תורה תוך הקפדה על יראת שמים שהורה

בהכוונת גדולי ישראל שליט"א ובראשם מרן רה"י רבנו מאיר מאזוז שליט"א

הישיבה ממוקמת במועצת שדות נגב סמוך לנתיבות. בראשות הישיבה עומד הרה"ג שלמה סערון שליט"א

- השנה עקב הקורונה תתקיים ההילולא ללא קהל, ובליווי עו"ד במהלך ההגרלות -

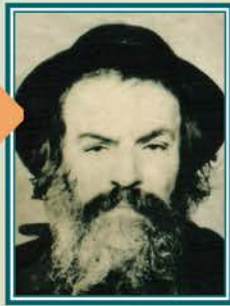
לשותפות נצח חייגו כעת:

055-6777347 / 050-4110075 s.m.s - 055-6087768

ניתן להשיג חוברת מפורטת ועשירה בתוכן במייל: ybirkathashem@gmail.com

אי התמונה?

תשובה ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 22. נא לשלוח התשובות עד יום ראשון בערב בין הפתורים נכונה יוגרל פרס (חובה) לציין שם וכתובת בצורה ברורה)

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים
מתוך שיעורי של רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א
לע"נ גאולה בת הרבנית אסתר מאוזז ע"ה

גיליון 187

למען תספור

אבינו, כל העולם כולו היה בחשך ואפלה ואמנם היה אז שם ועבר שהיה להם "פולל" קטן, אבל אף אחד לא שמע עליו. רק ברמז למדו חכמים (בראשית רבה פרשה ס"ג פסקא ו') ממה שכתוב אצל רבקה אמנו: "ותלך לדרש את ה'" (בראשית כ"ה כ"ב), א"פיה הלכה לדרש? אצל שם ועבר. והתורה לא מזכירה אותם אפילו שיודעים בלי ספק שהם צדיקים, אבל לא יותר מזה). ואברהם אבינו הלך ופרסם בכל מקום, ויקרא בשם ה'" (בראשית י"ב ה'), שהכריז בשם ה' בכל העולם. ועוד נאמר בפרשה: "ויאמר אליו אני ה' אשר הוצאתיך מארץ מצרים לתת לך את הארץ הזאת לרשתה" (פרק ט"ו פסוק ז'). פשוט חכמים שאברהם אבינו היה בכבשו האש [על פי ציוניו של נמרוד], והשם הציל אותו בדרך נס. איך יודעים את זה? **פי אחרת איך נוכל להבין שאברהם אבינו בגיל 75 זכה לקבל דבור מפי הקדוש ברוך הוא:** "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך", "ואעשה לך גדול ואברכה ואתה תהיה שמוך" (בראשית י"ב א'-ב'). במה זכה אברהם אבינו לזה, מה שלא זכו לפניו לא שם ולא עבר ולא נח. (הדבור נח היה רק כדי להציל את העולם מפליו). "והיה ברכה" שכל העולם כולו יתברכו בה. במה זכה לכל זה? אלא הוא עשה משהו מיוחד, וזו **קבלה בידינו מדורי דורות שגרוקו אותו לכבשו האש, כי לא רצה להאמין באיללים, ויצא בדרך נס.** זהו פרוש הפסוק "אני ה' אשר הוצאתיך מארץ מצרים", "ואור" פרושה כבשו האש (מרו רבי שאול כהן זצ"ל [רבה של רד"ק לפני קמאתים שנה] אמר ש"אור" בשיורק זה אש, א"ש ראשי תבות א"ל"ף שורק. אבל "אור" בחולם זה אור). (גיליון 86 אותיות ב', ד' ו' והערות 9 ו-14).

"יחיד אב המון פתאום ככוכב זרח, מאור כשדים להאיר בחשך"
בפרשת השבוע אנחנו נכנסים למחצתו של אברהם אבינו. כל אמות העולם שמשפריים על ראשית האמה שלהם, תמצא שם רק בריונים או אוכלי אדם וחיות, אבל **אצלנו זה אברהם אבינו שכלו חסד ונתינה וכלו מעשים טובים ואהבה, אדם מיוחד במינו.** חכמים אומרים שהוא נקרא "האדם הגדול בענקים", למה? כתוב בספר יהושע (י"ד ט"ו) "ישם חברון לפנים קרית ארבע, האדם הגדול בענקים הוא", ולפי פשוטו הפונה על אבא של אחימו ששי ותלמי, ושמו "ארבע". אבל חכמים (במדרש בראשית רבה פרשה י"ד פסקא ו') אומרים שזה אברהם אבינו שהוא קר בחברון, והוא "האדם הגדול בענקים". אברהם אבינו היה אבי המאמינים. והוא לא גדל במקום של מאמינים, שקבל מאבא שלו שיש בורא לעולם, כי אם אני שואל פיוס ילד קטן: למי אנחנו מברכים? הוא מיד עונה: "להשם בשמים", אלא אברהם אבינו גדל במקום שכלם עובדי אלילים [פסלים וכדומה], והוא יצא מכלם וקבל דעה מן השמים. לא בחנם כתוב בסדר עבודת כהן גדול ביום כפור (שואמרים הספרדים): "**יחיד אב המון פתאום ככוכב זרח, מאור כשדים להאיר בחשך, פעסד הפרת בשורה פעלו, ולעת שיבתו לבבו חקרת.**" איך הוא מתאר שם אברהם אבינו? "**יחיד**" - כי הוא יחיד בעולם, "אמר הקדוש ברוך הוא אני יחיד בעולמי והוא יחיד בעולמו" (גמרא פסחים ק"ח ט"א). "**אב המון**" - כמו שכתוב "כי אב המון גוים נתתיך" (בראשית י"ז ה'). "**פתאום ככוכב זרח**" - מעיר שכלה עובדי אלילים. תארו לכם שאדם יעשה ככה בהודו, שכלם עובדי אלילים שם, והרי ככה היה העולם בימי אברהם

ידע תדע

א. בפרשה יש פסוק נפלא שנהלקו בו רש"י ואבן עזרא. כתוב: "שתים עשרה שנה עבדו את פדלעמר ושלת עשרה שנה מרדו", ובארבע עשרה שנה בא כדלעמר והמלכים אשר אתו" (בראשית י"ד ד'-ה'). **רש"י אומר:** "ובארבע עשרה שנה" - **למרדו** [למרד שלהם], מה רוצה רש"י? כלומר שתיים עשרה שנה עבדו, שלש עשרה שנה מרדו, ובארבע עשרה שנה **למרדו**, זה חוץ משתיים עשרה שנה הראשונות שעבדו אותו. אבל אבן עזרא יש לו שפה משלו, הוא כותב: "ושלת עשרה שנה מרדו" - **כמו "כי ששת ימים עשה ה'"** (שמות כ' א'). **ובצל סדר עולם חברים, ודעתו רחבה מדעתנו.** קשה להבין מה פנתו, הרי אבן עזרא דעתו רחבה ובעל סדר עולם דעתו רחבה עוד יותר... מה רוצה אבן עזרא? אלא הוא מתכונן שפרוש הפסוק "**ושלת עשרה שנה מרדו**" אין הפונה שמרדו שלש עשרה שנה, אלא הפונה בשנה השלש עשרה מרדו [כלומר, שעבדוהו שתיים עשרה שנה, ובשנה השלש עשרה מרדו בו], וחסר ב"ית בפסוק, ובאלו כתוב "**ובשלת עשרה שנה מרדו**", **איפה ראינו שהתורה מחסרת ב"ית?** בפסוק "כי ששת ימים עשה ה'", מה הפונה? "**בששת ימים עשה ה'.**" ולכן זו כננת הפסוק: שתיים עשרה שנה עבדו, בשנה השלש עשרה מרדו, ובשנה הארבע עשרה הגיעו למלחמה. כספ הפל ביחד זה ארבע עשרה שנה, ולא עשרים ושש שנה כמו שמפרש רש"י. אז אבן עזרא מוסיף כאן ב"ית, ומביא דוגמא "**כי ששת ימים עשה ה'.**" (גיליון 86 אות כ"ג).

ב. ב"ב בחשון זה יום הפטירה של הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל, שהיה ראש ישיבת "פורת יוסף", וקרוב משפחה של **רבנו יוסף חיים זצ"ל** (נדמה לי בן אחותו). והוא היה ענו מאד וצדיק, וגם העמיד תלמידים מרב אהבה שנתנו להם. והיה מבגר ממרו הרב **עובדיה בעשר** שנים. רבי יהודה כתב חידושים על התלמוד, וקרא להם "קול יהודה". הרב היה מיוחד בענינה ובחכמה, והחזיר אלפים לתורה, שהיה הולך לבתים ואומר להם: **תשימו בניכם בתלמוד תורה!** (שם אותיות ו', ז').

ג. ב"א בחשון הוא יום הפטירה של הגאון רבי משה לוי זצ"ל שיגע בתורה ממש למעלה מכחותיו, והיו זמנים שגמר את הש"ס כל שנה כי היה לומד שבועה דפים ליום, ובכל יום מימי השבוע הכין ומסר ארבעה שעורים, וזה למעלה מן הטבע. אבל הוא עשה יותר מדי כאלו לבו נבא לו שהוא יפטר לפני הזמן (לפני גיל ארבעים), ויגע והתגע על התורה, וכמה שהדפיס בחייו את ספריו, יש לו עוד פנה וכהנה. (עלון 37 אות ג', וגיליון 133 אותיות ז' ו').

הלכה נאמנה

נקרא בפרשה: "ויחד העיט על הפגרים וישב אתם אברם" (בראשית ט"ו י"א). היה יהודי אחד חן מפרסם עם קול נעים (לפני 26 שנה) שקרא "וישב אתם אברם", בלי דגש בשי"ו. אמרתי לו: **צריך לומר וישב עם דגש בשי"ו**, אתה יודע למה? כי חסר שם נו"ו, והיה צריך להיות "וישב" מלשון רוח מנשבת, אבל "וישב" בלי דגש פרושו: **השיב והחזיר אותם**, וכי נפרש כאן שגיד העיט על הפגרים כלומר ירדו העופות שצרו לטרף את הפגרים ואברהם החזיר אותם! לאן החזיר אותם? לשמים! לכן צריך לומר "וישב" עם דגש בשי"ו. שתיים לב שיש דגש ויש רפה. מאז החזן הזה זוכר שצריך לומר וישב בדגש כי חסר נו"ו, אנשים מזלזלים בדגש, אבל זה היסוד של לשון הקדש, ואסור לזלזל בזה. (גיליון 86 אות כ"ו).

חידה

נקרא בשתיים ולו שנים

תשובה לחידה נמצאת בעלון הנוכחי. תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 21 (חובה לציין שם וכתובת בצורה ברורה) נא לשלוח התשובות עד יום ראשון בערב

פתיחת אשכול קורא:

מתרון החידה: הסגנון שלו בספריו בארמית. רבנו מאיר הלוי אבולעפיה (רמ"ה), מחבר די רמ"ה. הווכה: דוד ישעיה הכהן - ירושלים מתרון התמונה: כבוד קדושת האדמו"ר מפיטסבורג, הגאון רבי מרדכי ליבר זצ"ל (תשט"ו - תשנ"א). הווכה: אריה זוננפלד - ירושלים